

Förstärkt samverkan mellan utbildningsanordnare och arbetsliv

Vård- och omsorgscollege på Höglandet

En förstudie

Höglandets kommunalförbund
Jill Lundblad
2010-12-29

Sammanfattning

Titel:

Förstärkt samverkan mellan utbildningsanordnare och arbetsliv:
Vård- och omsorgscollege på Högländet - En förstudie

Författare:

Jill Lundblad, utredare, Högländets kommunalförbund, Eksjö

Syfte:

Syftet med förstudien är att undersöka behov och förutsättningar för att starta ett gemensamt Vård- och omsorgscollege (VO-College) på Högländet.

Förstudien ska vara ett beslutsunderlag för kommunerna på Högländet, ett stöd regionalt och lokalt vid ansökningsförfarande till VO-College.

Frågeställningar:

Den övergripande frågan för förstudien:

- Vilka behov och förutsättningar finns det för att starta ett gemensamt VO-College på Högländet?

För att få en heltäckande bild av vård- och omsorgsutbildning på Högländet och framtida resursbehov behöver följande frågor besvaras:

Kartläggning av utbildning:

Vilket utbud har Högländet av vård- och omsorgsutbildning (2010)?

- Gymnasial utbildning (omvårdnadsprogram)
- Vuxenutbildning (omvårdnadsprogram)

Hur många började studera på ett omvårdnadsprogram 2000, 2005 samt 2010?

- För varje kommun: Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö och Vetlanda
- Ungdomar
- Vuxna

Förstahandssökande hos utbildningsanordnare (2009, 2010)

- Söktryck (ungdomar och vuxna)

Hur fungerar Arbetsplatsförlagd utbildning (APU)?

- VO-College
- På Högländet (ungdomar och vuxna)

Kontextuella faktorer/framtida resursbehov:

Hur ser befolkningsutvecklingen ut på Högländet (2010-2030)?

- Prognos över antalet äldre

Hur ser arbetsmarknaden ut inom vård och omsorg på Högländet?

- Arbetsgivare (2010)
- Prognos över pensionsavgångar (kommun och landsting)
- Rekryteringsbehov

- Vilken kompetens efterfrågas i framtiden?
- Validering

Tillägg:

För att få en intressebild av VO-College på Högländet kompletteras förstudien med en mindre intervjuundersökning där följande fråga ställs till berörda aktörer: Vad vill ni gemensamt uppnå och verka för?

För att få en uppfattning om hur arbetet går till för att nå kvalitetsstämpeln VO-College ska en region som kommit längre i processen kontaktas för ett studiebesök och erfarenhetsutbyte.

Metod:

Kvalitativ metod: intervjuer, nätverksarbete på Högländet, nätverk inom VO-College (samordnare i övriga Sverige) och studiebesök (ett etablerat VO-College).

Kvantitativ metod: Vid kartläggning av utbildning, befolkningsutveckling och arbetsmarknad har det inhämtats statistiska uppgifter till rapporten.

Slutsatser:

Behov:

Den problematik som lyfts fram nationellt inom vård och omsorg stämmer överens med prognoser för region Högländet:

1. Betydande generationsväxling i alla kommuner (slår hårt mot vård- och omsorgssektorn)
2. Befolkningen blir äldre (ökat vård- och omsorgsbehov)
3. För lågt söktryck till omvårdnadsprogrammet (gymnasiet) och en ojämn könsfördelning (gymnasiet och vuxenutbildning)

En regional satsning bör göras både kvantitativt (fler till utbildningar) och kvalitativt (kvalitén på den teoretiska och praktiska utbildningen), både inom ungdoms- och vuxenutbildningarna. VO-College är en plattform för en sådan satsning.

Förutsättningar:

Det finns redan idag upparbetade kanaler för samverkan:

- Lokala programråd: kan bli utgångspunkten för lokala styrgrupper
- Nätverk, lokalt i varje kommun och på Högländet: chefer, rektorer, lärare
- Samordnad APU- hantering på Högländet
- Elever/studerande rör sig redan idag över region Högländet
- Arbetar mot samma sjukhus: Högländssjukhuset Eksjö och Nässjö

Regionförbundet Jönköpings län har, inom ramen för arbetsmarknad och kompetensförsörjning, lyft fram VO-College och Teknikcollege.

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	2
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	4
1 INLEDNING	6
2 BAKGRUND	7
2.1 VAD ÄR VÅRD- OCH OMSORGS COLLEGE?	8
2.1.1 Vad är det nya – har inte arbetsliv och utbildningar alltid samarbetat?	10
2.1.2 Vilka vinner på VO-College?	10
2.1.3 Hur blir man ett certifierat VO-College?	11
2.1.4 Certifieringsavgifter	12
2.2 VO-COLLEGE – ETT POLITISKT INITIATIV	12
2.2.1 Vilka arbetsinsatser kan man behöva göra i kommunerna?	13
2.3 FÖRSTUDIE	13
2.3.1 Finansiering	13
2.3.2 Syfte	13
2.3.3 Frågeställningar	14
2.3.4 Avgränsningar	14
3 METOD	15
3.1 UNDERSÖKNINGENS GENOMFÖRANDE	15
3.2 TIDPLAN – FÖRSTUDIEN	15
3.3 TROLIG TIDPLAN - COLLEGE-CERTIFIERING	16
4 VÅRD- OCH OMSORGSUTBILDNING PÅ HÖGLANDET	17
4.1 GYMNASIAL UTBILDNING	17
4.2 KARTLÄGGNING	20
4.2.1 Aneby kommun	20
4.2.2 Eksjö kommun	21
4.2.3 Nässjö kommun	21
4.2.4 Sävsjö kommun	22
4.2.5 Vetlanda kommun	23
4.2.6 Samverkan	23
4.3 VUXENUTBILDNING	25
4.4 KARTLÄGGNING	25
4.4.1 Aneby kommun	25
4.4.2 Eksjö kommun	25
4.4.3 Nässjö kommun	26
4.4.4 Sävsjö kommun	27
4.4.5 Vetlanda kommun	27
4.4.6 Fördjupningar på OP	27
4.4.7 Samverkan	28
4.5 HUR MÅNGA BÖRjade STUDERA PÅ ETT OMVÅRDNADSPROGRAM 2000, 2005, SAMT 2010?	29
4.5.1 Gymnasiet	29
4.5.2 Vuxenutbildning	30
4.6 FÖRSTAHANDSSÖKANDE HOS UTBILDNINGSANORDNARE (2009, 2010)	31
4.7 APU	33
4.7.1 VO-College	33
4.7.2 På HöglanDET	33
4.8 INTERVJUUNDERSÖKNING OCH STUDIEBESÖK	35
4.8.1 Aneby kommun	35
4.8.2 Eksjö kommun	36
4.8.3 Nässjö kommun	36
4.8.4 Sävsjö kommun	36
4.8.5 Vetlanda kommun	37
4.8.6 Studiebesök	37

5 BEFOLKNINGSUTVECKLING OCH ARBETSMARKNAD PÅ HÖGLANDET	38
5.1 BEFOLKNINGSUTVECKLING (2010-2030).....	38
<i>5.1.1 Prognos över antalet äldre.....</i>	<i>38</i>
5.2 ARBETSMARKNAD INOM VÅRD OCH OMSORG.....	40
<i>5.2.1 Förvärvsarbetande inom vård och omsorg (2010).....</i>	<i>40</i>
<i>5.2.2 Arbetsgivare (2010).....</i>	<i>41</i>
<i>5.2.3 Prognos över pensionsavgångar</i>	<i>42</i>
<i>5.2.4 Rekryteringsbehov/kompetens.....</i>	<i>49</i>
<i>5.2.5 Validering.....</i>	<i>50</i>
6 ANALYS	53
6.1 VILKA BEHOV FINNS DET FÖR ATT ETABLERA ETT VO-COLLEGE?	53
6.2 VILKA FÖRUTSÄTTNINGAR FINNS DET FÖR ATT ETABLERA ETT VO-COLLEGE?.....	54
KÄLLFÖRTECKNING	55

1 Inledning

Termen college är för de flesta ett känt begrepp från bland annat engelskspråkiga länder, där ordet används för olika typer av skolor med högre utbildning. College har nu vunnit insteg inom svensk utbildning, där ordet används för en reglerad samverkan mellan yrkesinriktade utbildningar och arbetsliv, utifrån fastställda kvalitetskriterier.

Vård- och omsorgscollege (VO-College) innebär att utbildningsanordnare och arbetsliv samverkar för att förnya utbildningen inom omvårdnadsområdet. Med arbetsliv menas arbetsgivare och fackliga organisationer. Samverkan ger en bättre koppling mellan teori och praktik. Satsningen innebär också kompetensutveckling för redan anställda samt en yrkesutbildning för vuxna. Certifieringen till VO-College är en kvalitetsgaranti som gynnar både den studerande och arbetsgivaren.¹ Den 4 juni 2007 kom de formella kriterierna för att starta upp VO-College.²

Gymnasienämnden inom Höglandets kommunalförbund är initiativtagare till att genomföra en förstudie om ett gemensamt VO-College på Höglandet. Direktionen, som är Höglandets kommunalförbunds beslutande organ, gav sitt godkännande till en förstudie 2010-03-25. Förstudien ska vara ett beslutsunderlag för kommunerna på Höglandet, ett stöd regionalt och lokalt vid ansökningsförfarande till VO-College.

För att få en heltäckande bild av behov och förutsättningar för att starta ett VO-College på Höglandet kartläggs utbudet av vård- och omsorgsutbildning och kontextuella faktorer såsom befolkningsutveckling och arbetsmarknad. Förstudien kompletteras även av en mindre intervjuundersökning samt ett studiebesök hos en certifierad region (Östergötland). Rapporten avslutas med en analysdel.

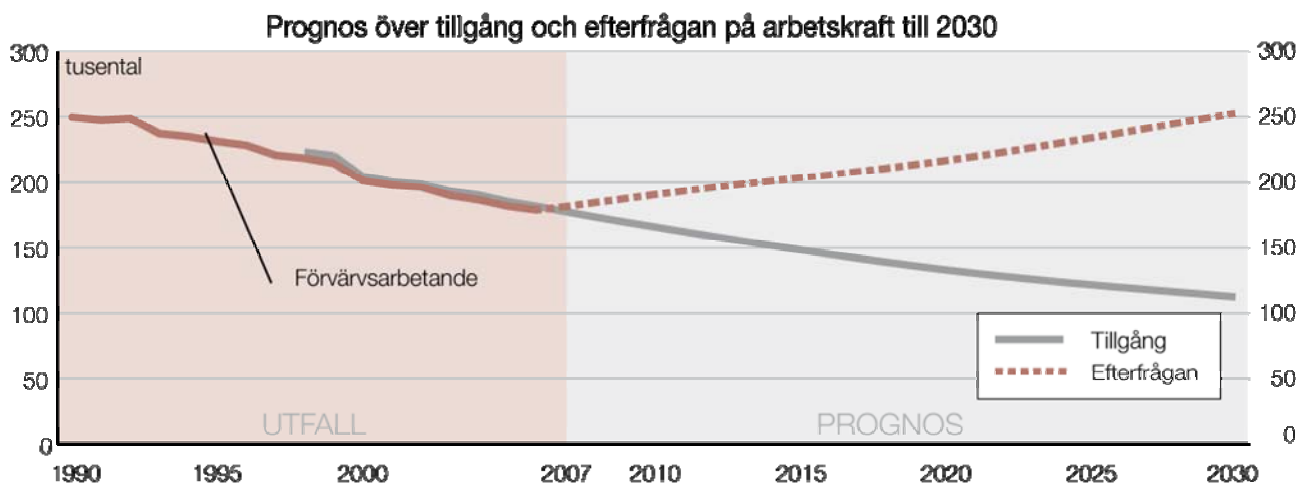
Vid förfarandet har både kvalitativ (intervjuer) och kvantitativ (statistik) metod använts för att åstadkomma både djup och bredd med förstudien.

¹ Nationella Rådet

² <http://www.omsorgscollege.se/omvardochomsorgscollege.4.358b1f7al2551flcbf48000492.html>, VO-College i södra Norrland (om VO-College), hämtad 2010-08-01.

2 Bakgrund

Omvårdnadsutbildning

Nationellt:

Omvårdnadsutbildning på gymnasienivå leder bland annat till arbete som undersköterska, vårdare, vårdbiträde eller personlig assistent. Utbildningsgruppen är starkt kvinnodominerad och förväntas vara det även i framtiden. Endast en av tio är män. Kvinnorna arbetar i större utsträckning än männen i vården.

Risk för stor brist i framtiden

Enligt Arbetskraftsbarometern '08 är det balans på arbetsmarknaden på personer med omvårdnadsutbildning. I framtiden finns det dock risk för en betydande brist. Intresset för utbildningen är lågt. Tillgången på omvårdnadsutbildade beräknas därför minska i snabb takt samtidigt som efterfrågan väntas öka kraftigt fram till år 2030.

Den åldrande befolkningen skapar ett större behov av vård- och omsorgspersonal vilket är en av anledningarna till den kraftiga efterfrågeökningen. En annan förklaring är att en växande andel av dem som arbetar inom omvårdnadsyrkena förväntas ha omvårdnadsutbildning. Efterfrågan är dock beroende av kommunernas och landstingens ekonomi och prioriteringar i framtiden.³

En satsning bör göras både kvantitativt (fler till utbildningar) och kvalitativt (kvalitén på den teoretiska och praktiska utbildningen), både inom ungdoms- och vuxenutbildningarna.⁴

³ SCB 2009: 123

⁴ Nationella Rådet

2.1 Vad är Vård- och omsorgscollege?

VO-College är en samverkansform på regional och lokal nivå mellan utbildningsanordnare och arbetsliv inom vård och omsorg. Genom att förbättra samarbetet, tydliggöra vars och ens ansvar och säkra kvalitén kommer de samlade resurserna att utnyttjas mer effektivt.

VO-College ska ge den studerande en modern utbildning med hög kvalitet inom både teori och praktik. Den studerande ska också ha stort inflytande över det egna lärandet. Både studerande och redan anställda får utbildning och kompetensutveckling inom VO-College.

VO-College är ett skyddat varumärke som får användas när kvalitetskriterierna är uppnådda och certifieringen genomförd.

Utgångsläget i hela landet är omvårdnadsprogrammet för ungdomar och vuxna samt kompetenshöjande kurser på motsvarande eller högre nivå.

Syften med VO-College

- Trygga verksamheternas personal- och kompetensförsörjning
- Öka intresset för vård- och omsorgsutbildningar
- Erbjudna attraktiva utbildningar av hög kvalitet
- Öka samarbetet mellan utbildningsanordnare och arbetsliv
- Skapa attraktiva arbeten inom vård och omsorg
- Marknadsföra yrken och utbildningar inom vård och omsorg⁵

Organisation

Arbetet för att utveckla VO-College är processinriktat och under ständig utveckling. Samverkan sker på nationell, regional och lokal nivå.

Nationell nivå

Nationella Rådet består av representanter för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer:

- SKL (Sveriges Kommuner och Landsting)
- Vårdföretagarna
- KFS (Kommunala Företagens Samorganisation)
- Kommunal (Svenska Kommunalarbetareförbundet)

Rådets uppdrag är:

- Att skapa ett nationellt erkännande genom certifiering
- Att ta fram kvalitetskriterier som underlag för certifiering
- Att utveckla en metod för certifiering
- Att främja erfarenhetsutbyte

Regional nivå – Regional styrgrupp

VO-College på regional nivå ska fungera som en gemensam resurs i regionen och säkra samverkan mellan utbildningsanordnare och arbetsliv inom vård och omsorg. En region kan till exempel satsa på specialinriktningar av utbildningen, som psykiatri.

⁵ Nationella Rådet

Innan en region är certifierad är det inte möjligt för lokala ansökningar att godkännas. Det är på regional nivå som man för en dialog kring kriterierna för lokala VO-College.

På VO-Colleges hemsida, www.vo-college.se, finns ämneskategorin *Regioner*. Här finns bland annat en karta som visar vilka regioner som är certifierade i Sverige.

Regional styrgrupp:

Den regionala styrgruppen har i uppdrag att verka både långsiktigt och strategiskt för regionen, men även att kanalisera och stödja behov och utvecklingsidéer från deltagande kommuner/utbildningsanordnare. Den regionala styrgruppen arbetar på en strategisk nivå och skapar förutsättningar för och underlättar arbetet på den lokala nivån för att genomföra intentionerna enligt de nationella kriterierna och uppnå certifiering.

Riktlinjer för deltagare i den regionala styrgruppen:

- Majoritet från arbetslivet (branschen: arbetsgivare och fackliga organisationer)
- Branschföreträdare – ordförande (obligatoriskt, nationellt beslut)
- Branschföreträdare eller utbildningssidan – vice ordförande (ej nationellt reglerat vilken part)
- Uppgift: regional ansökan
- Sammanträden: ca 3 gånger per termin (6 gånger per år)
- Ordinarie och ersättare för varje aktör/organisation
- Mandattid: 2 år

Den regionala styrgruppen - Höglandet:

Arbetslivet:

1. Kommunala Vård- och omsorgschefer (3)
2. Personalchef kommun (1)
3. Personalchef landsting (1)
4. Privat arbetsgivare (1)
5. Kommunal samt Vårdförbundet (2)

Utbildningssidan:

6. Gymnasiechefer/vuxenutbildningschefer från samtliga skolhuvudmän: totalt 4 på Höglandet: Eksjö (1), Nässjö (1), Sävsjö (1), Vetlanda (1)

För att inte utbildningssidan ska bli för stor bör en chef per kommun vara ordinarie och den andra chefen ersättare. Det är viktigt att den som representerar har mandat och kan ta strategiska och ekonomiska beslut.

7. Utbildningschef Hälsohögskolan (1)

Adjungerade:

8. Arbetsförmedlingen, region Höglandet (1)
9. Regionförbundet (1)
10. Representant Höglandets kommunalförbund (1)

Politik: Det är upp till varje kommun eller Landsting att bestämma om politiker ska vara representerade i den regionala styrgruppen. Det ser väldigt olika ut i landet. Oavsett beslut, så är det viktigt att VO-College är politiskt förankrat. Om politikern kommer från Barn- och utbildningsnämnden så representerar denne utbildningssidan i den kommunen. Om politikern kommer från Socialnämnden representerar denne arbetsgivaren i den kommunen.

Lokalt – Lokala styrgrupper

Inom ett lokal college samverkar en eller flera utbildningsanordnare med arbetslivet, t.ex. ett äldreboende eller ett sjukhus, för att utveckla och genomföra grundläggande och kvalificerade vård- och omsorgsutbildningar på såväl gymnasial som eftergymnasial nivå. Utbildningarna vänder sig till ungdomar, vuxna och redan anställd personal som behöver kompetensutveckling.

Utbildningsanordnare och arbetsliv samverkar kring utbildningen, för att säkra till exempel tillgången på handledare, praktikplatser, sommarvikariat och för att utbildningen som ges ska vara den som verkligen efterfrågas på arbetsmarknaden.

Den lokala ansökan måste godkännas av det regionala VO-Collegets styrgrupp innan den skickas till Nationella Rådet.

På VO-Colleges hemsida, *Regioner*, finns även certifierade lokala VO-College.

Lokala styrgrupper:

- Majoritet från arbetslivet
- Lokala styrgrupper: en spegelbild av den regionala styrgruppen med bred representation
- I den lokala styrgruppen kan både gymnasiechef och vuxenutbildningschef delta
- De lokala styrgrupperna stöds dels av den regionala samordnaren och av den regionala styrgruppen.
- Uppgift: att skriva lokala ansökningar om certifiering av utbildningar⁶

2.1.1 Vad är det nya – har inte arbetsliv och utbildningar alltid samarbetat?

När det gäller Omvårdnadsprogrammet för ungdomar/vuxna är det ojämnt över landet, hur mycket och med vilken kvalitet samverkan fungerar och hur intresserade eleverna är av just arbete inom vård och omsorg efter utbildningen. Samarbetets kvalitet och djup är idag i viss utsträckning beroende av lokala omständigheter och ”eldsjälar” inom skola och på arbetsplatser.

VO-College ställer krav på *en formell struktur kring samverkan*, vilket är en garant för gynnsamma förhållanden.

2.1.2 Vilka vinner på VO-College?

Vård- och omsorgstagaren får vård och omsorg med hög kvalitet.

Arbetsgivaren får personal som har adekvat och behovsanpassad utbildning som är kvalitetssäkrad.

Den studerande får en modern och attraktiv utbildning med garanterad kvalitet som ger anställningsbarhet inom vård och omsorg samt en god grund för vidare studier.

Anställda inom yrkesområdet får möjlighet till kompetensutveckling.

⁶ Nationella Rådet och Medling (kontakt)

Utbildningsanordnarna får större efterfrågan på utbildningarna och större samordningsvinster genom samverkan med andra utbildningsanordnare samt garanterade praktikplatser med kompetenta handledare.⁷

2.1.3 Hur blir man ett certifierat VO-College?

VO-College är ett skyddat varumärke som får användas när kvalitetskriterierna är uppnådda och certifieringen genomförd av Nationella Rådet. Först måste en region (minst tre kommuner) bli certifierad. Sedan kan lokala VO-College (kommunnivå) ansöka om certifiering.

Följande kvalitetskriterier ska vara uppfyllda regionalt och lokalt:

1. Målsättning och organisation

Inför starten av ett VO-College är det viktigt med en ordentlig analys av framtida behov och resurser samt vad man avser att uppnå med VO-College. Utifrån analysen beskrivs syftet med att bilda VO-College på regional/lokal nivå. Organisationen kan variera utifrån regionala och lokala mål.

2. Avtal och överenskommelser

Samverkansavtalet mellan utbildningsanordnare och arbetsgivare innebär att parterna är jämbördiga med ömsesidigt ansvar och likvärdiga befogenheter.

3. Regionalt och lokalt perspektiv

VO-College är en gemensam resurs i regionen. Olika områden inom regionen kan i samverkan utforma specialiseringar. Exempelvis kan ett område ha extra stort behov av kompetens inom psykiatri eller funktionshinder. Skolor kan också välja olika profiler i samverkan i stället för att konkurrera om samma inriktningar.

4. Infrastruktur för utbildningen

Inom VO-College genomförs grundläggande och kvalificerade vård- och omsorgsutbildningar på såväl gymnasial som eftergymnasial nivå. Samverkan sker mellan olika utbildningsformer och olika aktörer.

5. Samverkan mellan arbetslivet och utbildningsanordnare

I VO-College samverkar olika utbildningsanordnare och arbetsliv. Med arbetslivet menas arbetsgivare och fackliga organisationer. Det ska finnas en regional och lokal styrgrupp med företrädare för arbetsgivarna i majoritet. I styrgruppens arbetsuppgifter ingår bland annat omvärldsbevakning, opinionsbildning och marknadsföring.

6. Kvalitetsarbete

Den regionala styrgruppen är ansvarig för säkerställande och utveckling av utbildningarnas kvalitet och genomför årlig uppföljning av kvalitetskriterierna.

7. Hälsoperspektivet

Begreppet hälsa genomsyrar VO-College så att den psykiska och fysiska hälsan stärks hos alla intressenter.

⁷ Nationella Rådet

På lokal nivå tillkommer nedanstående kriterier:

8. Kreativ och stimulerande arbets- och lärmiljö

Ett VO-College erbjuder arbets- och lärmiljöer som stimulerar kreativitet och engagemang. Man använder också modern teknik och utrustning. För att klara stora investeringar i modern utrustning kan samverkan ske mellan verksamheten, olika utbildningsanordnare och/eller leverantörer.

9. Lärformer och arbetssätt

Utbildningarna inom VO-College kännetecknas bland annat av att lärformerna ska likna det arbetsliv den studerande möter genom sammanhållna arbetsdagar, lagarbete och ämnesintegration med inslag av distansutbildning och studerandeinflytande.

10. Lärande i arbete

Arbetsgivaren erbjuder den studerande arbetsplatsförlagt lärande som genom god handledning lägger grunden till ett gediget yrkeskunnande. Detta uppnås genom hög handledarkompetens. Den studerande bör ges möjlighet till projektarbete och sommarjobb.⁸

2.1.4 Certifieringsavgifter

När Nationella Rådet certifierar en regional samverkan om Vård- och omsorgscollege är avgiften 30 000 kronor per år under en treårsperiod. Första årets avgift betalas in vid ansökningstillfället. Sedan tas avgiften ut per kalenderår.

För certifieringsbesöket tar Nationella Rådet ut ett arvode på 10 000 kr per dag och person. Två personer certifierar vid varje tillfälle. Kostnaden ska täcka alla utgifter i samband med en certifiering, till exempel resor och eventuell övernattning. Även för lokal certifiering är avgiften 10 000 kr per certifierare och dag. Det är alltid två personer som gör besöket.

Det finns ingen extern finansiering av Vård- och omsorgscollege. Avgifterna till Nationella Rådet används för att täcka kostnader för löpande administration samt sådant som utbildning, kompetensutveckling och årliga träffar för lokala certifierare.

Certifiering sker endast under perioderna:

15 januari till och med 31 maj

1 september till och med 15 december

Återcertifiering av VO-College:

Ett godkännande av VO-College innebär en rättighet att använda namnet och logotypen, som är en kvalitetsgaranti, under en period om tre år. Därefter görs en ny prövning som innebär att regioner med lokala college kommer att få genomgå en återcertifiering.⁹

2.2 VO-College – ett politiskt initiativ

Höglandets kommunalförbund är en samarbetsorganisation för medlemskommunerna Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö och Vetlanda. Förbundet bildades 2002.

⁸ Nationella Rådet

⁹ Nationella Rådet

Politisk styrning av Höglandets kommunalförbund:

Verksamheten inom Höglandets kommunalförbund leds av en direktion som består av 10 ledamöter + ersättare och som sammanträder cirka fyra gånger per år. Varje medlemskommun utser vardera två ledamöter via kommunfullmäktige. Dessutom finns en särskild gymnasienämnd.

Politiskt beslut om förstudie:

Gymnasienämnden inom Höglandets kommunalförbund är initiativtagare till att genomföra en förstudie om ett gemensamt VO-College på Höglandet. Direktionen, som är Höglandet kommunalförbunds beslutande organ, gav sitt godkännande till en förstudie 2010-03-25.

2.2.1 Vilka arbetsinsatser kan man behöva göra i kommunerna?

De kommuner som vill ansluta sig till VO-College ska bilda en lokal styrgrupp och utse en lokal sekreterare. Arbetsinsatsen består av att skriva den lokala ansökan utifrån Nationella Rådets kriterier.

Den lokala nivån organiseras utifrån lokala behov och förutsättningar, men bör vara en spegel av den regionala styrgruppen med bred representation.

De lokala programråden kan vara en utgångspunkt för den lokala styrgruppen. Med flexibiliteten att någon aktör kanske ska komma till eller tvärtom. För att snabbare nå resultat är det viktigt att flertalet av representanterna i den lokala styrgruppen har mandat att fatta beslut.

Det kan vara lämpligt att dela in den lokala gruppens möten i en mer formell del med beslut och protokoll för den lokala styrgruppen och en del för de mer informella frågorna och diskussionerna i programrådet.

Under pågående arbete med ansökan kan det även vara bra att bilda en arbetsgrupp med några få personer.¹⁰

2.3 Förstudie

2.3.1 Finansiering

Höglandets kommunalförbund och Regionförbundet Jönköpings län är finansiärer för förstudien om vardera 100 000 kr (totalt: 200 000 kr).

Projektperiod: 2010-06-03 tom 2010-12-31

2.3.2 Syfte

Syftet med förstudien är att undersöka behov och förutsättningar för att starta ett gemensamt Vård- och omsorgscollege (VO-College) på Höglandet.

Förstudien ska vara ett beslutsunderlag för kommunerna på Höglandet, ett stöd regionalt och lokalt vid ansökningsförfarande till VO-College.

¹⁰ Sahlén Eriksson (kontakt)

2.3.3 Frågeställningar

Den övergripande frågan för förstudien:

- Vilka behov och förutsättningar finns det för att starta ett gemensamt VO-College på Högländet?

För att få en heltäckande bild av vård- och omsorgsutbildning på Högländet och framtida resursbehov behöver följande frågor besvaras:

Kartläggning av utbildning:

Vilket utbud har Högländet av vård- och omsorgsutbildning (2010)?

- Gymnasial utbildning (omvårdnadsprogram)
- Vuxenutbildning (omvårdnadsprogram)

Hur många började studera på ett omvårdnadsprogram 2000, 2005 samt 2010?

- För varje kommun: Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö och Vetlanda
- Ungdomar
- Vuxna

Förstahandssökande hos utbildningsanordnare (2009, 2010)

- Söktryck (ungdomar och vuxna)

Hur fungerar Arbetsplatsförlagd utbildning (APU)?

- VO-College
- På Högländet (ungdomar och vuxna)

Kontextuella faktorer/framtida resursbehov:

Hur ser befolkningsutvecklingen ut på Högländet (2010-2030)?

- Prognos över antalet äldre

Hur ser arbetsmarknaden ut inom vård och omsorg på Högländet?

- Arbetsgivare (2010)
- Prognos över pensionsavgångar (kommun och landsting)
- Rekryteringsbehov
- Vilken kompetens efterfrågas i framtiden?
- Validering

Tillägg:

För att få en intressebild av VO-College på Högländet kompletteras förstudien med en mindre intervjuundersökning där följande fråga ställs till berörda aktörer: Vad vill ni gemensamt uppnå och verka för?

För att få en uppfattning om hur arbetet går till för att nå kvalitetsstämpeln VO-College ska en region som kommit längre i processen kontaktas för ett studiebesök och erfarenhetsutbyte.

2.3.4 Avgränsningar

Nulägesrapport: 2010, utbildning (omvårdnadsprogrammet)

Prognos: 2010-2030, befolkningsutveckling och arbetsmarknad inom vård och omsorg

3 Metod

3.1 Undersökningens genomförande

Kvalitativ metod: intervjuer, nätverksarbete på Höglandet, nätverk inom VO-College (regionala samordnare i övriga Sverige) och studiebesök (ett etablerat VO-College).

Kvantitativ metod: Vid kartläggning av utbildning, befolkningsutveckling och arbetsmarknad har det inhämtats statistiska uppgifter till rapporten.

Genomförande av förstudie:

1. Omvärldsanalys (empirisk undersökning):
 - Inläsning på området
 - Intervjuer med berörda aktörer (kvalitativ metod)
 - Framtagande av statistik (kvantitativ metod)
2. Sammanställning av information i en slutrapport:
 - summering av resultat och analys
3. Planeringsmöten för berörda aktörer regionalt och lokalt:
 - Urval: aktörer inom skola och arbetsliv med mandat och befogenheter att besluta vid frågor gällande VO-College.
 - Planeringsmöten (Eksjö, 2010-06-14 och 2010-11-12).
4. Initiera kontakt med Nationella rådet inför ansökan och certifieringsbesök:
 - Deltagande i träff för regionala samordnare (arrangör Nationella Rådet, Stockholm, 2010-06-01 och 2010-10-20).
 - Nationella Rådet medverkade i planeringsmöte (Eksjö, 2010-11-12).
5. Spridning av resultat (slutrapport) till berörda aktörer

3.2 Tidplan – förstudien

- Omvärldsanalys:
2010-06-03 tom 2010-09-01
- Sammanställning av information i en slutrapport:
2010-10-01 tom 2010-12-31
- Arbete med berörda aktörer regionalt och lokalt:
2010-08-01 tom 2010-12-31
- Förstudien avslutad:
2010-12-31

3.3 Trolig tidplan - college-certifiering

VO-College är ett skyddat varumärke som får användas när kvalitetskriterierna är uppnådda och certifieringen genomförd av Nationella Rådet. Först måste en region (minst tre kommuner) bli certifierad. Sedan kan lokala VO-College (kommunnivå) ansöka om certifiering.

När förstudien är klar ska en regional styrgrupp, bestående av utbildningsanordnare, arbetsgivare och fackliga organisationer, bildas som ska påbörja arbetet med en regional ansökan för Höglandet. En regional styrgrupp bör träffas sex gånger per år under uppstart av VO-College. Därefter kan styrgruppen träffas cirka fyra gånger per år. En regional ansökan tar cirka åtta månader. När den regionala ansökan är godkänd av Nationella Rådet kan lokala VO-College ansöka om certifiering.

Utveckling av lokala VO-College ska påbörjas parallellt med det regionala arbetet. Det är därför angeläget att varje kommun, som ska bilda ett college, bildar en lokal styrgrupp och skapar en mötesstruktur.

Hela processen med det regionala och lokala arbetet tar cirka 1,5 år.

Dessa erfarenheter är hämtade från Vård- och omsorgscollege Västmanland, som är en väl etablerad region i Sverige.¹¹

¹¹ Björnstig (kontakt)

4 Vård- och omsorgsutbildning på Höglandet

4.1 Gymnasial utbildning

Omvårdnadsprogrammet (OP):

Omvårdnadsprogrammet inom gymnasiet omfattar tre år.

Omvårdnadsprogrammet syftar till att ge grundläggande kunskaper för arbete i verksamheter inom hälso- och sjukvård samt vård och omsorg. Programmet syftar även till att ge en grund för ett fortsatt lärande i arbetslivet och för vidare studier.

Den kunskapssyn som ligger till grund för programmet utgår från att praktik och teori är sammanflätade. Arbetsplatsförlagd utbildning (APU) förutsätter en dialog mellan skola och arbetsliv. Samverkan kan ske på olika sätt, exempelvis genom yrkesråd eller programråd. Det väsentliga är att företrädare för arbetslivet får tid och tillfälle att diskutera den arbetsplatsförlagda utbildningens mål och utformning. På omvårdnadsprogrammet skall eleven ha minst 15 veckor APU.¹²

Se OP: s programstruktur och kursinnehåll i bilaga 1

Nya Vård- och omsorgsprogrammet (VO):

I samband med Gymnasiereformen, GY2011, sker en del förändringar med det nuvarande Omvårdnadsprogrammet. Det nya programmet heter Vård- och omsorgsprogrammet och träder i kraft hösten 2011.

Efter examen från Vård- och omsorgsprogrammet ska eleverna ha sådana grundläggande kunskaper som behövs för att arbeta som vård- och omsorgspersonal inom hälso- och sjukvård, äldreomsorg, psykiatri och med funktionshindrade. Inom programmet kan eleverna också välja kurser som ger grundläggande högskolebehörighet och särskild behörighet för att till exempel studera till sjuksköterska.¹³

Arbetsplatsförlagt lärande (APL) ersätter APU. Men det är fortfarande samma omfattning (15 veckor). Kraven på huvudmännen att anordna APL ska öka samtidigt som en viss flexibilitet för skolförlagd APL kommer att finnas även i framtiden.

Upplägg för VO:

Årskurs 1: grundläggande basår

Årskurs 2: fördjupning

Årskurs 3: fördjupning och gymnasiearbete

Programfördjupningar:

- Utbildning mot sjukvård, vård- och omsorgsboende samt hemvård

¹² <http://www.skolverket.se/sb/d/607>, Skolverket (Omvårdnadsprogrammet), hämtad 2010-11-16.

¹³ <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2449>, Skolverket (Programmen i den nya gymnasieskolan), hämtad 2010-11-16.

- Utbildning mot personlig assistens, gruppboende inom LSS och daglig verksamhet samt psykiatri

Se VO: s programstruktur och kursinnehåll i bilaga 2

Den nya gymnasieskolan - GY2011:

Skollagen är antagen och kommer att gälla from 2011-07-01.

Varför vill regeringen reformera gymnasieskolan?

- 1) För många elever avbryter sina studier eller avslutar sina studier utan godkända betyg.
- 2) Huvudmännen har, i vissa fall, använt det lokala friutrymmet för att sänka kraven.
- 3) Gymnasieskolan förbereder inte eleverna tillräckligt väl för vare sig fortsatta studier eller yrkeslivet.

Det är för att komma tillrätta med dessa utmaningar som regeringen vill reformera gymnasieskolan.

Vilka är de viktigaste förändringarna – som även påverkar upplägg för VO?

- 1) Det införs två nya examina: en högskoleförberedande examen och en yrkesexamen.
- 2) Kraven för att komma in på gymnasiet förändras:
För att vara behörig till de högskoleförberedande programmen måste eleven ha lägst betyget godkänt i svenska, engelska och matematik samt i nio andra ämnen.

För behörighet till ett yrkesprogram krävs godkända betyg i svenska, engelska och matematik och i minst fem andra ämnen.

- 3) På yrkesprogrammen minskar tiden för allmän teori, i stället ökar tiden för yrkesämnen.
- 4) Det lokala friutrymmet, t ex möjligheten att starta lokala kurser och specialutformade program, stramas upp.
- 5) Programstrukturen förändras.¹⁴

Vad är det nya? – Vård- och omsorgsprogrammet:

- Yrkesprogram med möjlighet till högskoleförberedelse:
En elev kan, utan utökat program, välja kurser som leder till en grundläggande högskolebehörighet, samt särskild behörighet till vissa utbildningar inom området, som till exempel sjuksköterska, logoped och arbetsterapeut.
- APU byter namn till APL = Arbetsplatsförlagt lärande

¹⁴ <http://www.sweden.gov.se/sb/d/11908/a/125347#125347>, Utbildningsdepartementet (Frågor och svar om den nya gymnasieskolan), hämtad 2010-11-16.

- Yrkesprogrammen skall delta i programråd
- Projektarbete i årskurs 3 ersätts med gymnasiearbete

Kurser:

- Kurserna byter namn och det tillkommer några till. Exempelvis omvårdnad och social omsorg delas upp i ämnen som hälsa, medicin, människan, specialpedagogik och vård- och omsorgsarbete.
- Mer kunskap om IT och teknisk utrustning:
Det finns idag en stor mängd tekniska hjälpmedel för människor som behöver stöd eller vård, men den delen är relativt liten i dagens program. Nu kommer det att finnas en särskild kurs om IT i vård och omsorg (100 p) och en särskild kurs om teknik i vård och omsorg (100 p).
- Allmän datakunskap och arbetsmiljökurser tas bort och integreras i andra kurser.
- Fördjupningskurser 500 p, tidigare 400 p
- Fördjupning: 31 kurser, tidigare 22 kurser
- Individuellt val 200 p, tidigare 300 p
- Psykiatri 100 p obligatorisk kurs för alla
- Historia 50 p obligatorisk kurs för alla
- Entreprenörskap 100 p finns som valbar kurs¹⁵

¹⁵ <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2449>, Skolverket (Programmen i den nya gymnasieskolan), hämtad 2010-11-16 och Wernersson, programråd: 2010-11-08.

4.2 Kartläggning

Intervjumall för en nulägesanalys av omvårdnadsprogram:

- Kommunala eller privata utbildningsanordnare?
- Start OP?
- Antal elever – totalt? flickor/pojkar? utländsk bakgrund?
- Olika fördjupningar?
- APU?
- Samverkan mellan kommuner?
- Syn på VO-College? (tas upp i lokala programråd)

4.2.1 Aneby kommun

Aneby kommun

Aneby kommun köper sin gymnasieutbildning, i första hand av Eksjö kommun och Tranås kommun. Vidare köper Aneby kommun sin intagningsstjänst av Eksjö Gymnasium.¹⁶

Aneby Praktiska Gymnasium (friskola)

Aneby Praktiska Gymnasium är en friskola inom Baggiumkoncernen. Gymnasiet erbjuder olika praktiska utbildningar såsom bygg, el, energi, fordon, handel, naturbruk och omvårdnad. Gymnasiet startade sin verksamhet höstterminen 2007. Idag har skolan 65 elever och 10 lärare. Från och med andra terminen erbjuds eleven praktik. Sedan fortlöper detta kontinuerligt cirka två dagar i veckan.

Omvårdnadsprogrammet startade 2008 med inriktning mot äldreomsorg. Programmet har en lärare. Utgångsläget var att ha totalt 6 platser.

2008 började 5 elever på programmet. Alla var flickor (100 %). Totalt 2 elever hade en utländsk bakgrund (40 %). Samtliga elever var från Aneby kommun. Tre elever har fullföljt programmet och går nu i årskurs 3 (2010). De två som inte har fullföljt slutade på grund av personliga skäl.

2009 och 2010 har gymnasiet inte haft några sökande till omvårdnadsprogrammet. Ledningen för gymnasiet tror att det blir svårt att rekrytera elever även 2011, då Eksjö Gymnasium lockar många ungdomar. Aneby Praktiska Gymnasium har i dagsläget kontakt med studievägledare på högstadiet i Aneby kommun för att de ska informera om skolan och de olika programmen. Någon ytterligare marknadsföring finns inte.

Vid Aneby Praktiska Gymnasium ansvarar en vård- och omsorgslärare för att eleverna ska få praktik. Läraren har självständigt byggt upp ett eget kontaktnät inom Aneby kommun samt på Höglandssjukhuset i Eksjö. De elever som började 2008 har gjort praktik framför allt inom Aneby kommun, men de har även praktiserat en del vid Höglandssjukhuset. Aneby kommun har erbjudit eleverna sommarjobb och extra arbete. Den kommunala sektorn är den mest naturliga arbetsgivaren efter utbildningen, då flera behandlingshem och sjukhus kräver en eftergymnasial utbildning.¹⁷

¹⁶ Andersson, intervju: 2010-08-25

¹⁷ Bjarnbäck och Lundgren, intervju: 2010-08-25

4.2.2 Eksjö kommun

Eksjö Gymnasium

Eksjö Gymnasium drivs av Eksjö kommun. Antalet elever under läsåret 2010/2011 uppgår till cirka 650. Undervisning genomförs på 10 nationella program, individuella programmet samt 4 nationella program och individuella programmet inom gymnasiesärskolan.

Omvårdnadsprogrammet nystartade i augusti 2009. Det hade då varit ett uppehåll på utbildningen i 12 år. Men Nässjö kommun (Brinellgymnasiet) och Vetlanda kommun (Njudungsgymnasiet) bedrev OP under denna tid. Den kommunala omsorgen i Eksjö var en av de aktörer som efterfrågade att Eksjö Gymnasium startade programmet igen.

2010 har OP totalt 34 elever, varav 29 flickor (85 %) och 5 pojkar (15 %). Totalt 2 elever har en utländsk bakgrund (ca 6 %).

På Eksjö Gymnasium kan eleven välja mellan två fördjupningar:

- **Hälsa och vård:**
Kurser: omvårdnad, social omsorg och väljer fördjupning inom sjukvård, geriatrik, psykiatri, räddningsmedicin eller alternativ medicin.
Arbete: hälsa/friskvård, vård och omsorg, sjukvård, räddningstjänst/ambulans
- **Skydd och säkerhet:**
Kurser: omvårdnad, social omsorg och väljer fördjupning inom rättskunskap, socialpsykiatri eller skydd och säkerhet.
Arbete: kriminalvården, bevakningsbranschen, eller för vidare studier till polis

Fördjupningen Skydd och säkerhet kommer att förändras något i samband med GY2011. Elever vid Eksjö Gymnasium (OP) har totalt 15 veckor APU under sin utbildning:

- Årskurs 1, vt: 5 v
- Årskurs 2, vt: 5 v
- Årskurs 3, ht: 5 v¹⁸

4.2.3 Nässjö kommun

Brinellgymnasiet

Brinellgymnasiet drivs av Nässjö kommun. Antalet elever under läsåret 2010/2011 uppgår till cirka 1450. Undervisning genomförs på 12 nationella program, individuella programmet samt 3 program inom gymnasiesärskolan. Omvårdnadsprogrammet har en lång tradition på skolan.

2010 har OP totalt 95 elever, varav 74 flickor (78 %) och 21 pojkar (22 %). Totalt 6 elever har en utländsk bakgrund (ca 6 %).

På Brinellgymnasiet kan eleven välja mellan tre fördjupningar:

- **Räddningstjänst och ambulans:**
Kurser: exempelvis räddningsmedicin och delta vid katastrofövningar
Arbete: för vidare studier till ambulansförare, akutsjuksköterska eller brandman

¹⁸ Edvinsson, intervju: 2010-09-02 och Wernersson, intervju: 2010-09-20

- **Skydd och säkerhet:**
Kurser: exempelvis rättskunskap och självförsvar
Arbete: väktare, kriminalvårdare, psykiatri/behandlingshem, eller för vidare studier till polis
- **Hälsa och omvårdnad:**
Kurser: utbudet avser ge en bred kompetens med inriktning mot hälsa
Arbete: vård, friskvård, äldreomsorg, personlig assistent, eller för vidare studier till sjuksköterska eller sjukgymnast

Elever vid Brinellgymnasiet (OP) har totalt 16 veckor APU under sin utbildning:

- Årskurs 1, vt: 5 veckor
- Årskurs 2, vt: 5 veckor
- Årskurs 3, ht: 6 veckor¹⁹

4.2.4 Sävsjö kommun

Aleholmsskolan

Aleholmsskolan, gymnasium och vuxenutbildning, drivs av Sävsjö kommun. Antalet gymnasieelever under läsåret 2010/2011 uppgår till cirka 350. Undervisning genomförs på 8 nationella program, individuella programmet samt 2 program inom gymnasiesärskolan.

Omvårdnadsprogrammet startade i augusti 2009. Aleholmsskolan har inte haft programmet tidigare. Elever har varit hänvisade till Nässjö kommun (Brinellgymnasiet) och Vetlanda kommun (Njudungsgymnasiet).

2010 har OP totalt 15 elever, varav 11 flickor (73 %) och 4 pojkar (27 %). Totalt 3 elever har en utländsk bakgrund (20 %).

På Aleholmsskolan kan eleven välja mellan två fördjupningar:

- **Sjukvård:**
Kurser: exempelvis omvårdnad, social omsorg, sjukvård, räddningsmedicin
Arbete: sjukvård och vård- och omsorgsarbete
- **Psykiatri:**
Kurser: exempelvis omvårdnad, social omsorg, psykiatri, räddningsmedicin
Arbete: psykiatrisk vård och vård- och omsorgsarbete

Båda fördjupningar kan ge grund för vidare studier till: sjuksköterska, arbetsterapeut, sjukgymnast, brandman eller polis.

Elever vid Aleholmsskolan (OP) har totalt 16 veckor APU under sin utbildning:

- Årskurs 1, vt: 4 v
- Årskurs 2, ht: 4 v
- Årskurs 2, vt: 4 v
- Årskurs 3, ht: 4 v²⁰

¹⁹ Hulth Ottosson, intervju: 2010-09-13

²⁰ Fransson och Axelsson, intervju: 2010-09-23

4.2.5 Vetlanda kommun

Njudungsgymnasiet

Njudungsgymnasiet drivs av Vetlanda kommun. Antalet elever under läsåret 2010/2011 uppgår till cirka 1280. Undervisning genomförs på 15 nationella program, individuella programmet samt 2 program inom gymnasiesärskolan. Omvårdnadsprogrammet har en lång tradition på skolan.

2010 har OP totalt 66 elever, varav 64 flickor (97 %) och 2 pojkar (3 %). Totalt 9 elever har en utländsk bakgrund (ca 14 %).

På Njudungsgymnasiet kan eleven välja mellan två fördjupningar:

- **Hälsa och vård:**
Kurser: exempelvis omvårdnad, social omsorg, sjukvård, hälsopedagogik och socialpsykiatri
Arbete: hälsa/friskvård, vård och omsorg, sjukvård
- **Räddning och ambulans:**
Kurser: exempelvis omvårdnad, social omsorg, sjukvård, hälsopedagogik och räddningsmedicin
Arbete: social omsorg, sjukvård, räddningstjänst eller ambulanssjukvård

Elever vid Njudungsgymnasiet (OP) har totalt 17 veckor APU under sin utbildning:

- Årskurs 1, ht: 1 v
Årskurs 1, vt: 4 v
- Årskurs 2, vt: 6 v
- Årskurs 3, ht: 6 v

Njudungsgymnasiet har, genom Internationella Program Kontoret (IPK), internationellt APU-utbyte med Holland. Eleverna har möjlighet att vara i Holland under 4 veckor. 2009 deltog 4 elever och 2010 var siffran 2 elever.²¹

4.2.6 Samverkan

Samverkan – lokalt, i varje kommun:

- *Gymnasier (och vuxenutbildning) samverkar med arbetslivet i programråd.* Varje kommun har en sådan konstellation, bestående i regel av representanter från branschorganisation, yrkeslärare, skollärdare, elever, studie- och yrkesvägledare, facklig representant och politiker.

De frågor som programråden diskuterar varierar utifrån lokala förutsättningar men några vanliga frågor som behandlas är:

- utbildningens kvalitet och inriktning
- rekrytering av elever till programmet
- lokal anpassning av utbildningen
- skolans kontakter med arbetslivet
- APU-handledarna och deras utbildning
- anskaffning och val av lämpliga APU-platser.²²

²¹ Elg, intervju: 2010-09-15

Samverkan – Höglandet:

- *Lärare på omvårdnadsprogrammet* träffas en gång per termin. De diskuterar framför allt APU, vilket samordnas för hela Höglandet från Vetlanda kommun (Njudungsgymnasiet). Men lärare lyfter även andra frågor inom ramen för programmet.
- *Lärare på omvårdnadsprogrammet samverkar vad avser handledarutbildning.* Landstinget, och då främst Höglandssjukhuset i Eksjö, är samarbetspartner.
- *Rektorer samverkar kring GY2011.* Varje kommun har en representant i gruppen.
- *Gymnasiechefer* träffas regelbundet (2-3 gånger per termin) för att diskutera utbildningar/inriktningar/fördjupningar på ett mer övergripande plan.

Samverkan – Jönköpings län:

- *Lärare på omvårdnadsprogrammet* träffas en gång per termin då Landstinget informerar om hygien och smittskydd. Dessa träffar omfattar hela Jönköpings län.

²² <http://www.skolverket.se/sb/d/2312/a/12878#paragraphAnchor8>, Skolverket (programråd), hämtad 2010-09-20.

4.3 Vuxenutbildning

Omvårdnadsprogrammet inom vuxenutbildning omfattar cirka tre terminer under förutsättning att den studerande har gymnasiekompetens. Utbildningen kan gå fortare om exempelvis några kurser/kursmoment valideras eller har studerats tidigare på gymnasiet.

En del studerande läser enstaka kurser under lång tid för att de arbetar samtidigt och andra väljer att läsa på distans.

Den nya gymnasiala vuxenutbildningen - VUX2012:

De nya bestämmelserna ska tillämpas på vuxenutbildningen från och med den 1 juli 2012.

För yrkesexamen respektive högskoleförberedande examen ska samma regler gälla för gymnasial vuxenutbildning som för gymnasieskolan.²³

4.4 Kartläggning

Nulägesanalys av omvårdnadsprogram:

- Kommunala eller privata utbildningsanordnare?
- Start OP?
- Antal studerande – totalt? kvinnor/män? utländsk bakgrund?
- Olika fördjupningar?
- APU?
- Samverkan mellan kommuner?
- Syn på VO-College? (tas upp i lokala programråd)

4.4.1 Aneby kommun

Aneby kommun köper sin vuxenutbildning, i första hand av Eksjö kommun och Tranås kommun.²⁴

4.4.2 Eksjö kommun

EksjöVux

EksjöVux drivs av Eksjö kommun. Sedan 1998 erbjuder den kommunala vuxenutbildningen kurser inom omvårdnadsprogrammet.

2010 har EksjöVux totalt 96 studerande inom vård- och omsorg, varav 74 kvinnor (77 %) och 21 män (22 %). Totalt 16 studerande har en utländsk bakgrund (17 %).

På EksjöVux kan den studerande välja mellan tre fördjupningar:

- Sjukvård
- Psykiatri
- Utvecklingsstörning/funktionshinder

²³ <http://www.skolverket.se/sb/d/3013/a/20221>, Skolverket (VUX2012), hämtad 2010-11-23.

²⁴ Andersson, intervju: 2010-08-25

Studera vid EksjöVux (kurser inom OP) har totalt 13 veckor APU under sin utbildning:

- 1: a: 4 v
- 2: a: 4 v
- 3: e: 5 v

EksjöVux har ett kontinuerligt intag på sina kurser, varför APU inte är upplagt terminsvis.²⁵

4.4.3 Nässjö kommun

Nässjö Lärcenter

Nässjö Lärcenter (NLC) drivs av Nässjö kommun. Sedan i mitten av 1990-talet erbjuder den kommunala vuxenutbildningen kurser inom omvårdnadsprogrammet.

NLC har valt att lägga ut sin vuxenutbildning på entreprenad. Från och med januari 2007 har 1) Moa Lärcentrum och 2) Brinellgymnasiet uppdraget att bedriva vuxenutbildning. Detta avtal sträcker sig till halvårsskiftet 2011.

2010 har Moa Lärcentrum och Brinellgymnasiet totalt 162 studerande inom vård- och omsorg, varav 132 kvinnor (81 %) och 30 män (19 %). Moa Lärcentrum har totalt 153 studerande och Brinellgymnasiet har totalt 9 studerande.

Andel studerande med utländsk bakgrund:

Moa Lärcentrum (153):

Vt 2010: 24

Ht 2010: 15 (15/153= ca 10 %)

Brinellgymnasiet (9):

Vt 2010: 1

Ht 2010: 5 (5/9= ca 56 %)

NLC erbjuder i stort sett alla kurser som ingår på omvårdnadsprogrammet och understryker betydelsen av att kursutbudet ska leda till ett arbete. Två vanliga kurser som ges är omvårdnad och social omsorg.

På NLC kan den studerande välja mellan fem fördjupningar:

- Sjukvård
- Psykiatri
- Utvecklingsstörning/funktionshinder
- Demens
- Hälsa och livsstil

Studera vid Nässjö Lärcenter (kurser inom OP) har totalt 15 till 18 veckor APU under sin utbildning:

- 1: a: 5 till 6 v
- 2: a: 5 till 6 v
- 3: e: 5 till 6 v

Målsättningen är sex veckor APU. Nässjö Lärcenter har ett kontinuerligt intag på sina kurser, varför APU inte är upplagt terminsvis.²⁶

²⁵ Sjöberg, Hall, Helgasdotter Sjöberg och Ljungberg, intervju: 2010-09-28

²⁶ Landgren, intervju: 2010-08-31

4.4.4 Sävsjö kommun

Aleholmsskolan

Aleholmsskolan, gymnasium och vuxenutbildning, drivs av Sävsjö kommun. Sedan augusti 2000 erbjuder den kommunala vuxenutbildningen kurser inom omvårdnadsprogrammet.

2010 har Aleholmsskolan totalt 41 studerande inom vård- och omsorg, varav 38 kvinnor (93 %) och 3 män (7 %). Totalt 14 studerande har en utländsk bakgrund (34 %).

På Aleholmsskolan kan den studerande välja mellan tre fördjupningar:

- Sjukvård
- Psykiatri
- Utvecklingsstörning/funktionshinder

Studerande vid Aleholmsskolan (OP) har totalt 12 veckor APU under sin utbildning:

- Skolan har gruppintag till OP. Utbildningen omfattar tre terminer.
- Den studerande har en APU per termin (4 veckor).²⁷

4.4.5 Vetlanda kommun

Vetlanda Lärcentrum

Vetlanda Lärcentrum drivs av Vetlanda kommun. Sedan slutet av 1980-talet erbjuder den kommunala vuxenutbildningen kurser inom omvårdnadsprogrammet.

2010 har Vetlanda Lärcentrum totalt 48 studerande inom vård- och omsorg, varav 46 kvinnor (96 %) och 2 män (4 %). Totalt 8 studerande har en utländsk bakgrund (ca 17 %).

På Vetlanda Lärcentrum kan den studerande välja mellan tre fördjupningar:

- Sjukvård
- Psykiatri
- Utvecklingsstörning/funktionshinder

Studerande vid Vetlanda Lärcentrum (OP) har totalt 12 veckor APU under sin utbildning:

- Skolan har gruppintag till OP. Utbildningen omfattar tre terminer.
- Den studerande har en APU per termin (4 veckor).²⁸

4.4.6 Fördjupningar på OP

På Högländet finns totalt fem fördjupningar. Eksjö, Sävsjö och Vetlanda erbjuder tre fördjupningar (sjukvård, psykiatri, utvecklingsstörning/funktionshinder), medan Nässjö erbjuder samtliga fördjupningar (demens och hälsa/livsstil tillkommer). Nedan redovisas kurser och lämpliga arbetsområden (uppgifter från Nässjö kommun). Kursupplägget varierar något på Högländet.

- Sjukvård:

Kurser: sjukvård 200 p, lindrandevård 100 p, hemsjukvård 100 p, folkhälsokunskap 50 p

Arbete: undersköterska inom sjukvården (sjukhus, vårdcentral, sjukhem)

²⁷ Fransson och Axelsson, intervju: 2010-09-23

²⁸ Melin, Ejdelius och Brandt, intervju: 2010-09-15

- **Psykiatri:**
Kurser: psykiatri 200 p, socialbehandlingsarbete 100 p, socialpsykiatri 100 p, folkhälsokunskap 50 p
Arbete: gruppboende för psykiskt funktionshindrade, inom slutenvården psykiatri
- **Utvecklingsstörning/funktionshinder:**
Kurser: utvecklingsstörning och funktionshinder 200 p, rehab/hab 100 p, ergonomi 50 p, vårdpedagogik 50 p, socialbehandlingsarbete 100 p
Arbete: gruppboende för utvecklingsstörda eller dagligverksamheter
- **Demens:**
Kurser: geriatrik 100 p, lindrandevård 100 p, hemsjukvård 100 p, näringslära 50 p, vårdpedagogik 50 p
Arbete: hemtjänst, demensboenden, sjukhem
- **Hälsa och livsstil:**
Kurser: idrott och hälsa a 100 p, näringslära 50 p, rehab/hab 100 p, folkhälsokunskap 50 p, alternativ medicin 50 p, vårdpedagogik 50 p
Arbete: friskvård på till exempel simhall, gym eller liknande²⁹

4.4.7 Samverkan

Samverkan – lokalt, i varje kommun:

- *Vuxenutbildning och (gymnasier) samverkar med arbetslivet i programråd.* Varje kommun har en sådan konstellation oftast bestående av representanter från branschorganisation, yrkeslärare, skolledare, elever, studie- och yrkesvägledare, facklig representant och politiker.

Samverkan – Höglandet:

- *Lärare på omvårdnadsprogrammet* träffas en gång per termin. De diskuterar framför allt APU, vilket samordnas för hela Höglandet från Vetlanda kommun (Njudungsgymnasiet). Men lärare lyfter även andra frågor inom ramen för programmet.
- *Lärare på omvårdnadsprogrammet samverkar vad avser handledarutbildning.* Landstinget, och då främst Höglandssjukhuset i Eksjö, är samarbetspartner.
- *Chefer och rektorer för vuxenutbildning* träffas regelbundet för att diskutera utbildningar/inriktningar/fördjupningar på ett mer övergripande plan, till exempel *Yrkesvux*.
- Kommunerna samverkar strategiskt genom *EGYVUX* (Eftergymnasial och kommunal vuxenutbildning), Höglandets kommunalförbund.

Det sammanslagna EGYVUX bildades 2008 för att stärka Höglandets utbildningar inom hela vuxnas lärande. EGYVUX arbete styrs av Utvecklingsplan för 2010-2015 som har stark koppling till regionens utveckling, den regionala utvecklingsplanen

²⁹ Rhedin (kontakt)

(RUP) och de strategidokument som tas fram i Kompetensrådet inom Regionförbundet och bidrar därmed till tillväxten på Höglandet.

EGYVUX konstellation:

Chefer och rektorer för vuxenutbildning (Aneby, Nässjö, Eksjö, Sävsjö, Vetlanda)

Regional utbildningssamordnare (Höglandets kommunalförbund, Eksjö)

Förbundschef (Höglandets kommunalförbund, Eksjö)

- Det kommer att bli en samverkan kring VUX2012.

Samverkan – Jönköpings län:

- *Lärare på omvårdnadsprogrammet* träffas en gång per termin då Landstinget informerar om hygien och smittskydd.
- *Rektorer* inom vuxenutbildning träffas en gång per termin.

Samverkan – Jönköpings län (men endast Eksjö och Sävsjö från Höglandet):

- *Lärare på omvårdnadsprogrammet samverkar kring validering*. De träffas en gång per år. Syftet är att hitta gemensamma valideringsinstrument.

4.5 Hur många började studera på ett omvårdnadsprogram 2000, 2005, samt 2010?

- Antagningsstatistik
- Ungdomar omfattas av fritt val när de söker till gymnasiet.
- Där ort kan specificeras anges det i parentes.

4.5.1 Gymnasiet

Aneby kommun (har ingen egen gymnasieskola):

2000: 1

2005: 2

2010: 2 (1-Eksjö, 1-Jönköping (FR-friskola))

Aneby Praktiska Gymnasium (friskola):

2000: skolan ej startat

2005: skolan ej startat

2010: inga sökande detta år

Eksjö kommun (OP startade 2009):

2000: 5

2005: 5

2010: 10 (10-Eksjö)

Nässjö kommun:

2000: 29

2005: 24

2010: 24 (18-Nässjö, 1-Eksjö, 1-Sävsjö, 1-Jönköping, 3-Jönköping (FR-friskola))

Sävsjö kommun (OP startade 2009):

2000: 11 (10-Vetlanda, 1-Falun, riks. friidrott)

2005: 6 (6-Vetlanda)

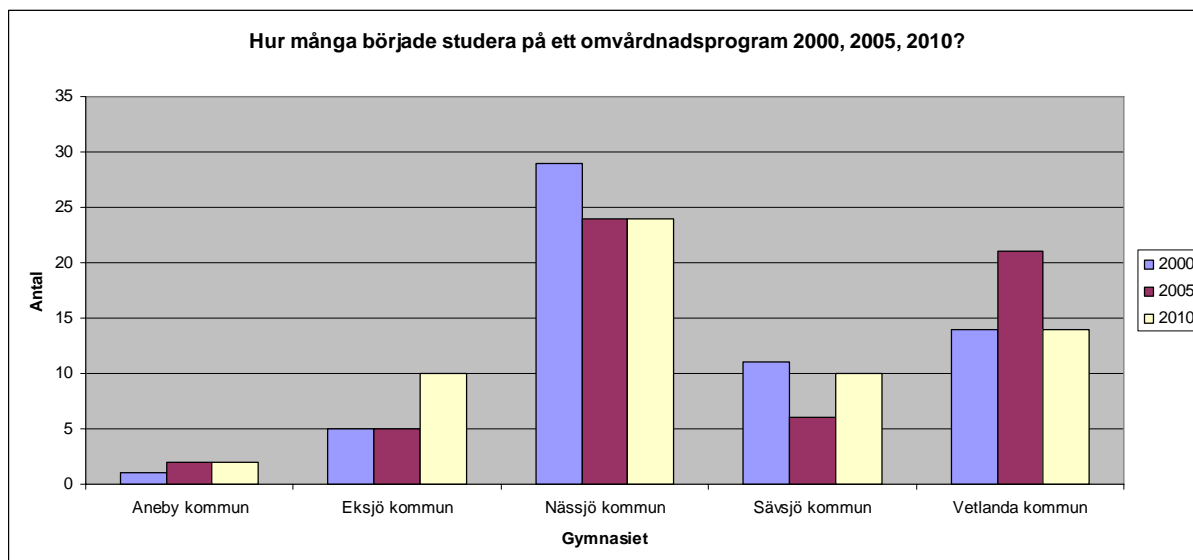
2010: 10 (7-Sävsjö, 2-Jönköping (FR-friskola), 1-Värnamo (FR-friskola))

Vetlanda kommun:

2000: 14 (14-Vetlanda)

2005: 21 (21-Vetlanda)

2010: 14 (11-Vetlanda, 2-Växjö fria gymnasium, 1-Hälsa och idrottsprogrammet Halmstad John Bauer)

4.5.2 Vuxenutbildning

- Vuxna omfattas inte av fritt val att studera på annan ort. Detta medges endast vid särskilda omständigheter.
- Aneby kommun köper sin vuxenutbildning, varför de studerande läser på annan ort. Här ingår även Tranås kommun.

Aneby kommun:

2000: ej uppgift

2005: 12, men saknar uppgifter från Tranås (8-Eksjö, 4-Nässjö)

2010: 12 (6-Eksjö, 3-Nässjö, 3-Tranås)

Eksjö kommun:

2000: ej uppgift (kommer inte åt gammal databas)

2005: 93

2010: 96

Nässjö kommun:

2000: ca 100

2005: 165

2010: 162

Sävsjö kommun:

2000: 23

2005: 11

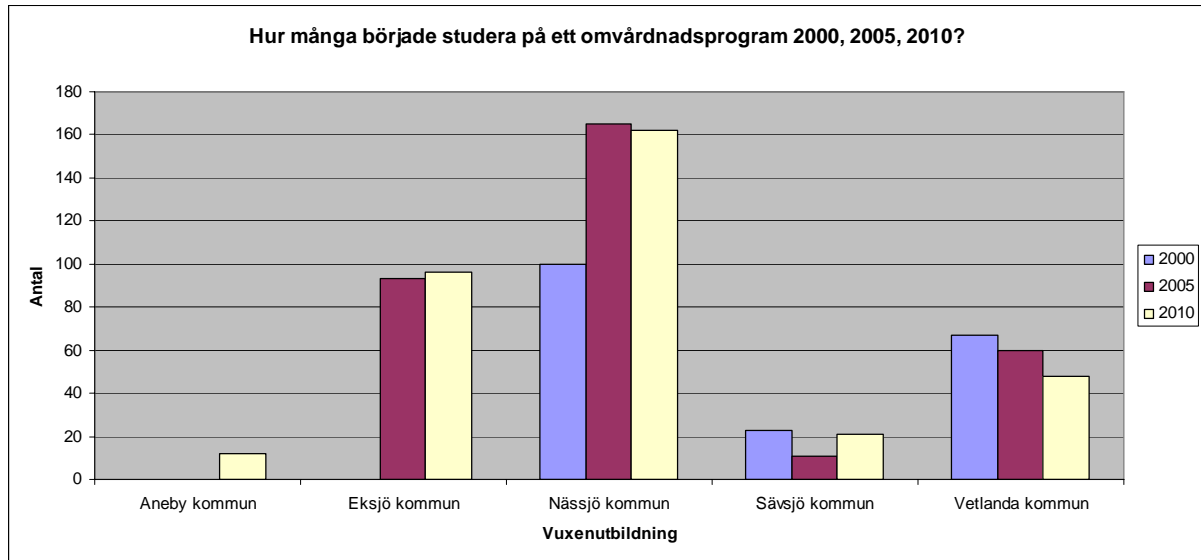
2010: 21

Vetlanda kommun:

2000: 67

2005: 60

2010: 48

4.6 Förstahandssökande hos utbildningsanordnare (2009, 2010)

- preliminärt intag

Aneby kommun:

1) Kommunal skola:

Eftersom Aneby kommun köper sin gymnasie- och vuxenutbildning hamnar denna fråga endast hos de kommuner som är utbildningsanordnare.

2) Aneby Praktiska Gymnasium:

2009: inga sökande detta år

2010: inga sökande detta år

Eksjö kommun:

1) Eksjö Gymnasium

2009: 18

2010: 15

2) EksjöVux (har ett kontinuerligt intag på sina kurser, frågan är inte relevant)

2009: ej uppgift

2010: ej uppgift

Nässjö kommun:

1) Brinellgymnasiet

2009: 35

2010: 22

2) Nässjö Lärocentrum (har ett kontinuerligt intag på sina kurser, frågan är inte relevant)

2009: ej uppgift

2010: ej uppgift

Sävsjö kommun:

1) Aleholmsskolan - gymnasiet

2009: 9

2010: 6

2) Aleholmsskolan – komvux (gruppintag)

2009: 26

2010: 30

Vetlanda kommun:

1) Njudungsgymnasiet:

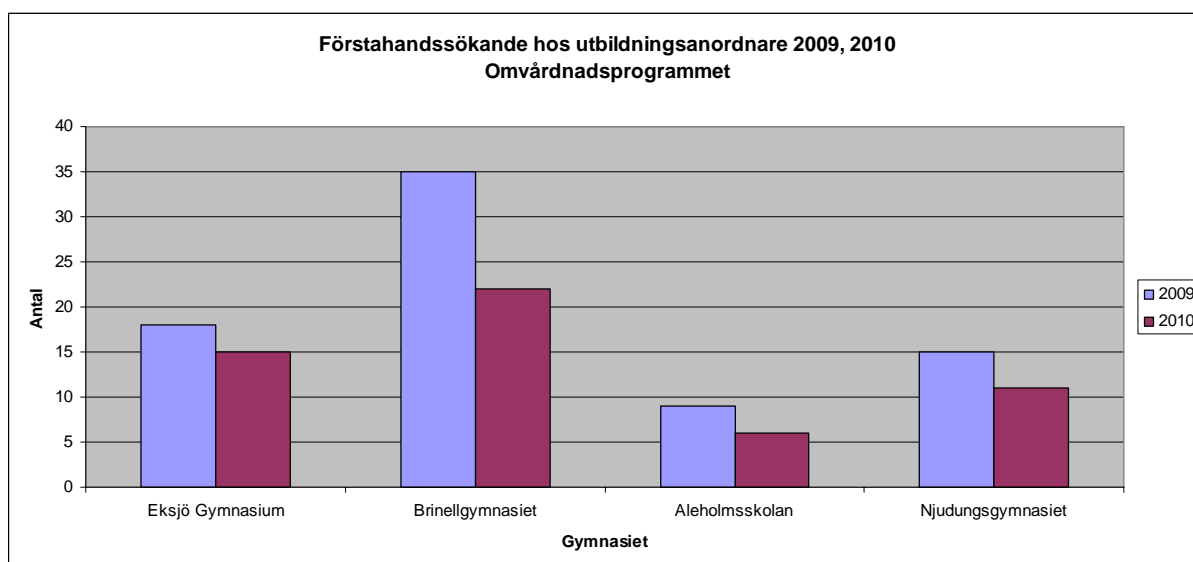
2009: 15

2010: 11

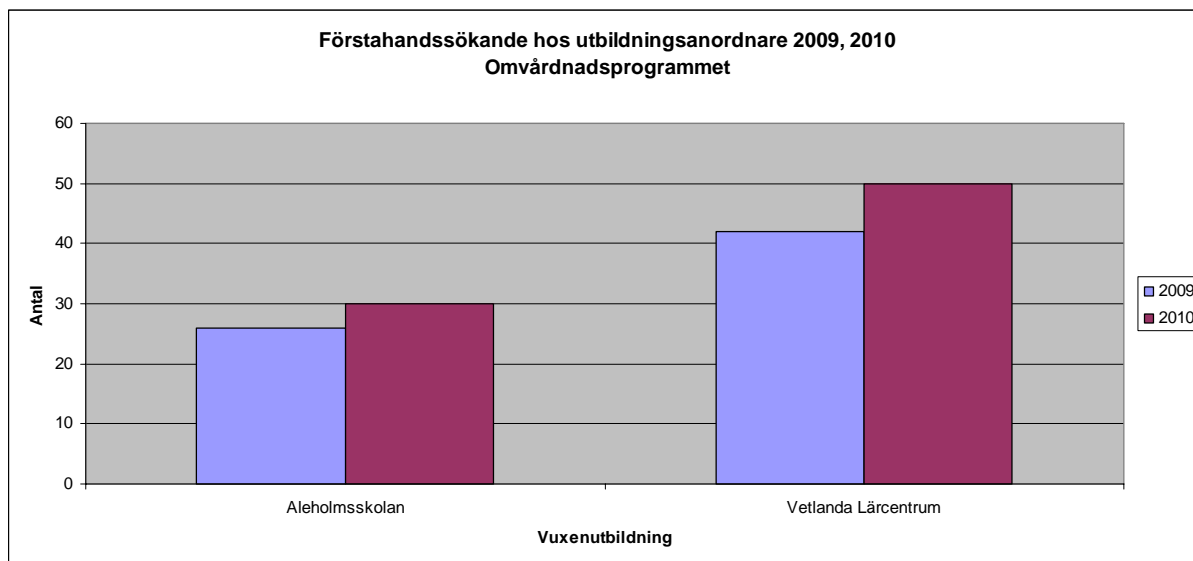
2) Vetlanda Lärocentrum (gruppintag)

2009: 42

2010: 50

Antal förstahandssökande blir endast aktuellt vid gruppintag. Två anordnare (Sävsjö och Vetlanda) inom vuxenutbildning har gruppintag till omvårdnadsutbildningen.

4.7 APU

4.7.1 VO-College

Det ska vara reglerat i avtal:

- Att arbetsgivarna förbinder sig att ha utbildade handledare
- Att handledaren har tid för handledning, reflektion samt utvärdering tillsammans med lärare och elev
- Vem som genomför handledarutbildningen och vem som står för handledarens lön under handledarutbildningen.

Certifierarna vill även få en insyn i den gemensamma handledarutbildningen.

4.7.2 På Högländet

Samordning:

Arbetsplatsförlagt lärande (APU) samordnas av två personer vid Njudungsgymnasiet, Vetlanda kommun. De har hand om de fem kommuner som utgör Högländets kommunalförbund samt Tranås kommun. Innan en elev/studerande tilldelas en APU-plats har APU-samordnare vid Njudungsgymnasiet besökt arbetsplatsen och granskat kvalitén (frågemall).

APU – olika nivåer:

Elever/studerande har i regel tre APU-perioder. De benämns som A, B och C-nivå:

A-nivå:

Kommunal äldreomsorg

– grundläggande vård- och omsorg riktad till första året under utbildningen

Tillgång på platser: god tillgång

B-nivå:

Sjukhus (framför allt medicinavdelning)

Socialpsykiatri (gruppboende)

Omsorgerna (utvecklingsstörning)

Tillgång på platser:

Sjukhus: god tillgång (Landstinget), men högt tryck på dessa platser, dock en viss ökning av APU-platser genom privata vårdcentraler

Socialpsykiatri: sämre tillgång, tar generellt sett färre elever/studerande jämfört med annan verksamhet; en del arbetsplatser tar endast emot studerande vid vuxenutbildning

Omsorgerna: sämre tillgång, tar generellt sett färre elever/studerande jämfört med annan verksamhet

C-nivå:

Gymnasiet: C-nivån avser bredda kompetensen (förvärva kunskaper inom något område som man tidigare inte provat på). Det är obligatoriskt att göra APU inom kommunal äldreomsorg samt på sjukhus, sedan kan eleven välja socialpsykiatri eller omsorgerna.

Vuxenutbildning: i regel inom valbar kurs (fördjupning); sjukvård, psykiatri, utvecklingsstörning/funktionshinder

Tillgång på platser: samma förhållanden som under B-nivån

Utbildningsanordnare äskar platser:

Inför varje termin lämnar utbildningsanordnare önskemål om antal platser till APU-samordnare. Enligt APU-samordnare är gymnasiets behov enklare att tillmötesgå, medan vuxenutbildningen är svårare. Vuxenutbildningen har ett kontinuerligt intag i en del kommuner, varför det är svårt att planera i förväg. APU-samordnare strävar efter en relativt fast struktur för att nyttja platserna maximalt.

Handledarutbildning:

Grundkravet för att bli handledare är att man är behörig (utbildad). Personer som inte har gått kursen på länge kan även delta och uppdatera sina kunskaper.

1. Landstinget: En gång om året anordnas det utbildning för blivande handledare på Högländsjukhuset i Eksjö. Cirka 30 personer deltar. Kommunerna (gymnasium och vuxenutbildning) har ett cirkulerande ansvar för denna kurs.
2. Kommunalt: En gång om året anordnas det även utbildning för blivande handledare inom den kommunala sektorn. Detta samordnas inte, utan varje kommun (gymnasium och vuxenutbildning) har utbildning i sin hemkommun. Vård- och omsorgsförvaltningen i varje kommun bestämmer hur många som ska delta.

Bedömning av resultat under APU:

1. Halvtidsbedömning: omvårdnadslärare besöker elever, detta sker endast på gymnasienivå

2. Slutbedömning (skriftligt): lärare i samverkan har utformat blanketter och handledare har fått tycka till. Det är samma upplägg i alla kommuner (gymnasium och vuxenutbildning).

Problematik under APU:

- Kväll och helgtjänstgöring: I kvalitetsgranskningen av en arbetsplats dokumenteras om APU-platsen ställer krav på kvälls- och helgtjänstgöring. Här uppstår ibland problem med barnomsorg etc.
- Kommunikationer: Gymnasieelever får busskort under APU, detta erbjuds inte studerande inom ramen för vuxenutbildningen. APU-samordnare styrs inte av något regelverk som uttrycker att man ska ta hänsyn till avstånd. Men APU-samordnare får ändå vara flexibla många gånger för att eleven/studerande vill byta plats. Ibland väljer eleven/studerande en mindre kvalificerad APU för att vara kvar i sin hemkommun. APU-samordnare framhåller att det är fler och fler vuxna som inte har körkort idag, vilket ytterligare försvårar situationen.

APU-samordnare lägger fram tre utvecklingsområden:

- Skriva avtal om platser
- Att arbetsplatser utvärderar i större omfattning än idag och att elever/studerande får fylla i ett formulär efter APU-perioden.
- Att arbetsplatser tillhandahåller fler uppgifter som är specifika för deras arbetsområde och en viss facklitteratur under APU-perioden.

Debitering:

Utbildningsanordnare debiteras efter antal platser. Det är samma kostnad oavsett om aktören är kommunal eller privat. Kostnaden är 351 kr per plats (2010). Om en APU-plats inte ska nyttjas måste utbildningsanordnaren meddela i god tid för att inte bli debiterad.³⁰

4.8 Intervjuundersökning och studiebesök

För att få en intressebild av VO-College på Höglandet kompletteras förstudien med en mindre intervjuundersökning där följande fråga ställs till berörda aktörer:

– Vad vill ni gemensamt uppnå och verka för?

Frågan har tagits upp i de lokala programråden för omvårdnadsutbildning. Avsikten var att programråden skulle lyfta fram ett antal områden för det framtida arbetet inom VO-College.

För att få en uppfattning om hur arbetet går till för att nå kvalitetsstämpeln VO-College har en certifierad region kontaktas för ett studiebesök och erfarenhetsutbyte:

– Region Östergötland

4.8.1 Aneby kommun

Aneby kommun:

Aneby kommun har inget lokalt programråd. Det som finns i Aneby kommun är ett Näringslivsråd/samordning där skolan är inbjuden att delta.³¹

³⁰ Tränk och Gillsand, intervju: 2010-10-15

³¹ Andersson (kontakt)

Aneby Praktiska Gymnasium:

Vad vill ni gemensamt uppnå och verka för?

”Vad gäller Vård- och omsorgscollege har vi den uppfattningen att vi på Aneby Praktiska Gymnasium inte vill vara med och driva men vi vill gärna ha information.”³²

4.8.2 Eksjö kommun

Vad vill ni gemensamt uppnå och verka för?

- Validering: Högländet har olika tillvägagångssätt för validering. Den teoretiska valideringen är ganska liknande, men den praktiska ser olika ut. Myndigheten för yrkeshögskolan (Yh-myndigheten) är en ”vilande myndighet” som inte har hittat former för detta än. Vi behöver hitta en gemensam metod.
- Fler pojkar/män i vården: arbeta med marknadsföring för att få en något jämnare könsfördelning.
- Höja statusen: erbjuda utvecklingsmöjligheter inom yrket.
- Marknadsföring: att arbetsgivare marknadsför sig gentemot skolan, exempelvis på högstadiet (prao inom vård och omsorg). Även feriepraktik och sommarjobb är viktigt.
- Studering med utländsk bakgrund: förbättra samarbetet mellan utbildningsanordnare och arbetsgivare för att de studerande ska nå målen. Här är validering en viktig fråga.³³

4.8.3 Nässjö kommun

Vad vill ni gemensamt uppnå och verka för?

- Bättre kvalitet i vår samverkan
- Närmre verksamheten - kan bli mer "up to date" i undervisningen
- Eventuellt mer APU³⁴

4.8.4 Sävsjö kommun

Vad vill ni gemensamt uppnå och verka för?

- Marknadsföring: förslagsvis att vi redan i årskurs 8 går ut och marknadsför VO-programmet så att ungdomar redan från början väljer rätt. Idag är det vanligt att man först går BF eller något annat program och sedan söker till komvux och VO.

Elever som ska börja på VO-programmet ska garanteras få ett av kommunens sommarjobb för ungdomar under 18 år.
- Personer med utländsk bakgrund: Vi ser deras språk- och kulturkompetens som viktig. Ett problem är dock det svenska språket, för att jobba med människor behöver man kunna kommunicera.

³² Lundgren (kontakt)

³³ Sjöberg (programråd): 2010-11-08

³⁴ Hulth-Ottosson (programråd): 2010-10-27

- APU och handledarutbildning: Vi har bestämt att ha handledarutbildning varje år för personal i Sävsjö kommun och andra vårdgivare i kommunen. Vi deltar också i handledarutbildningen för landstingets personal med jämna mellanrum. Alla på ungdomsgymnasiet får besök av lärare vid varje APU-period. Önskemål finns att detta även ska gälla komvux. Idag besöker vi de vuxna en av tre APU-perioder.³⁵

4.8.5 Vetlanda kommun

Vad vill ni gemensamt uppnå och verka för?

- Att höja statusen och intresset på utbildningen och yrket, mer samverkan mellan involverade aktörer.
- Samverkan när det gäller valbara kurser känns angeläget för att vi ska kunna erbjuda elever ett större utbud.
- Att lärare i region Högländet kan byta erfarenheter och kompetensutveckla varandra inom ramen för VO-college.³⁶

4.8.6 Studiebesök

Den 13 oktober 2010 deltog Högländets omvårdnadslärare samt utredare av förstudie vid ett studiebesök i Linköping, med bland annat information om VO-College i Region Östergötland.

Vid presentationen lyftes det fram att VO-College är en plattform för utbyte mellan utbildningsanordnare och arbetsliv, och att det krävs en förståelse från båda håll för att lyckas i arbetet. Vidare poängterades att det främsta syftet med VO-College är att vård- och omsorgstagaren ska få en vård och omsorg med hög kvalitet.

Föredragande framhöll även att ingen Region är perfekt vid certifieringen, utan det handlar om att aktörerna i Regionen ska hitta ett angreppssätt för varje enskilt kriterium som ingår i en collegecertifiering. Därav betydelsen av att Regioner ska återcertifieras.³⁷

³⁵ Fransson (programråd): 2010-11-16

³⁶ Elg (inhämtat via mail)

³⁷ Albihn (studiebesök): 2010-10-13

5 Befolkningsutveckling och arbetsmarknad på Höglandet

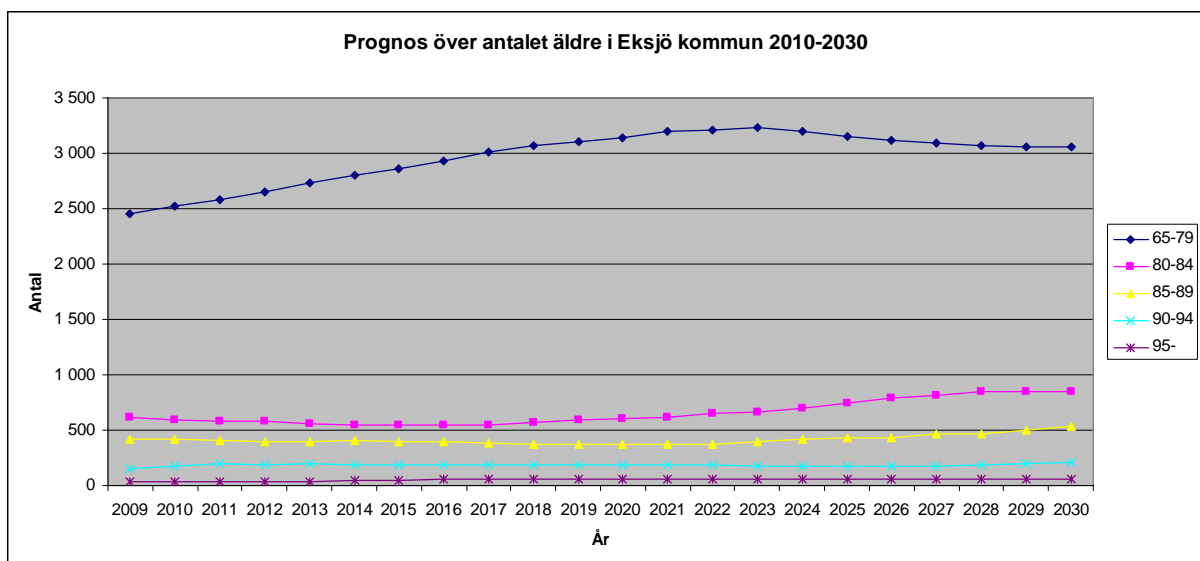
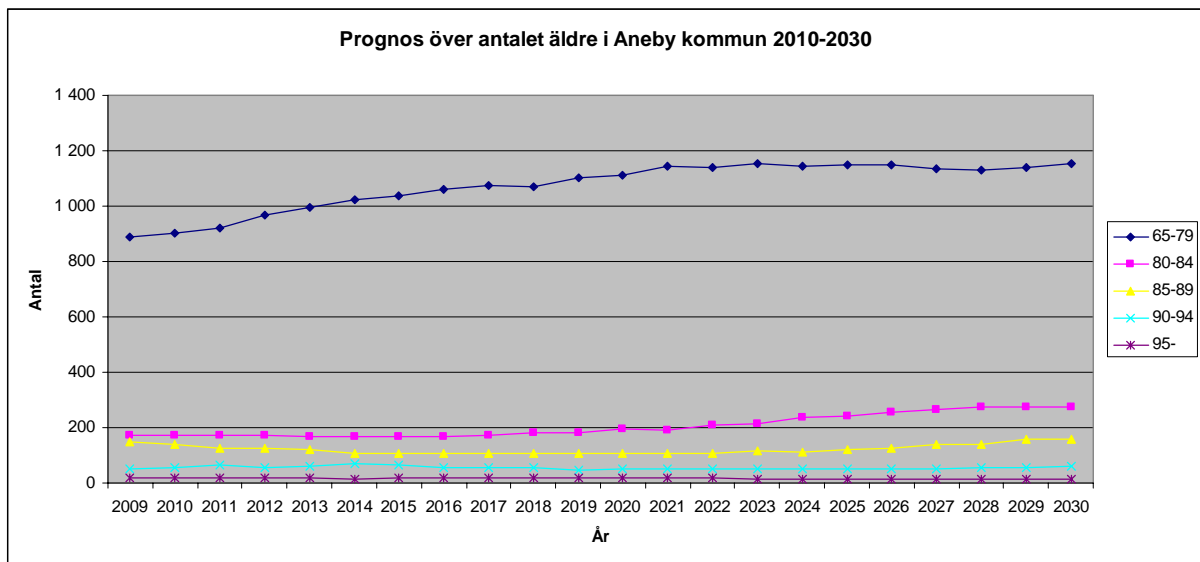
Befolkningsutveckling och arbetsmarknad är två kontextuella faktorer som behöver tas i beaktande för att kunna fastställa det framtida resursbehovet inom vård och omsorg.

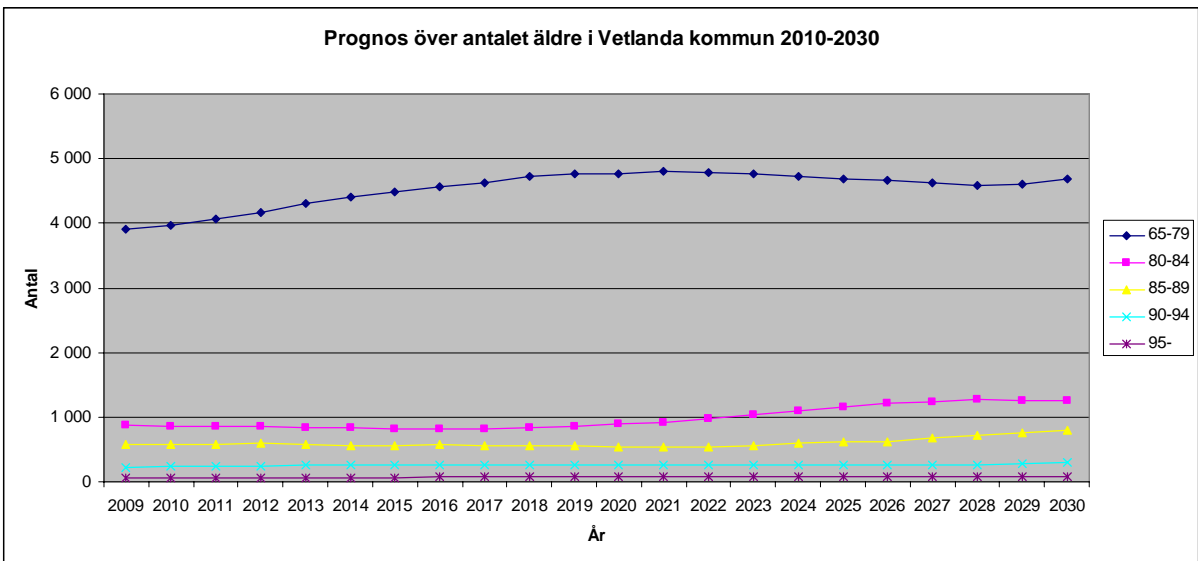
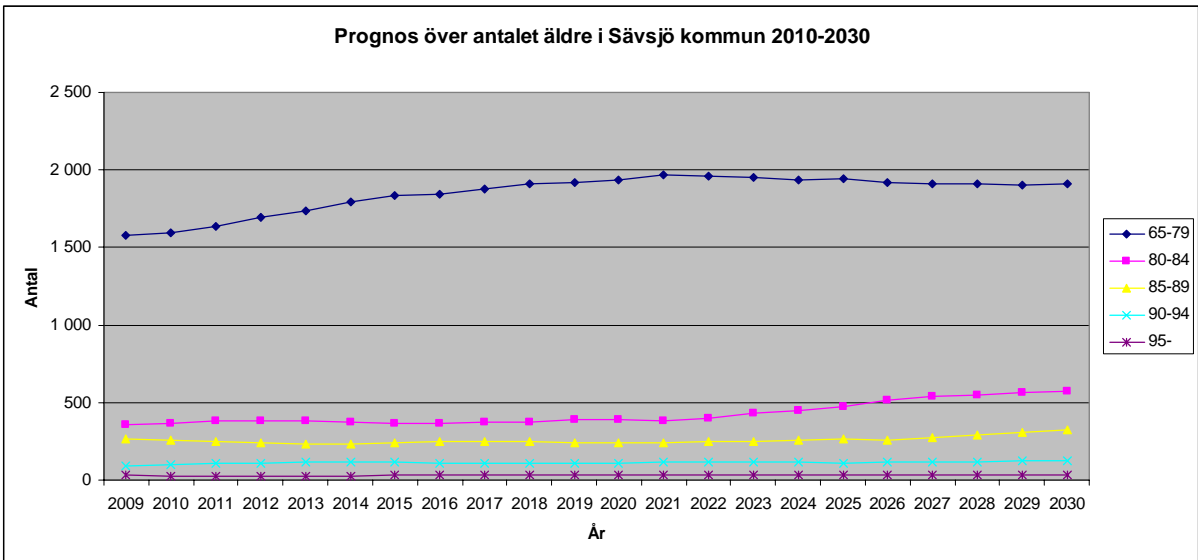
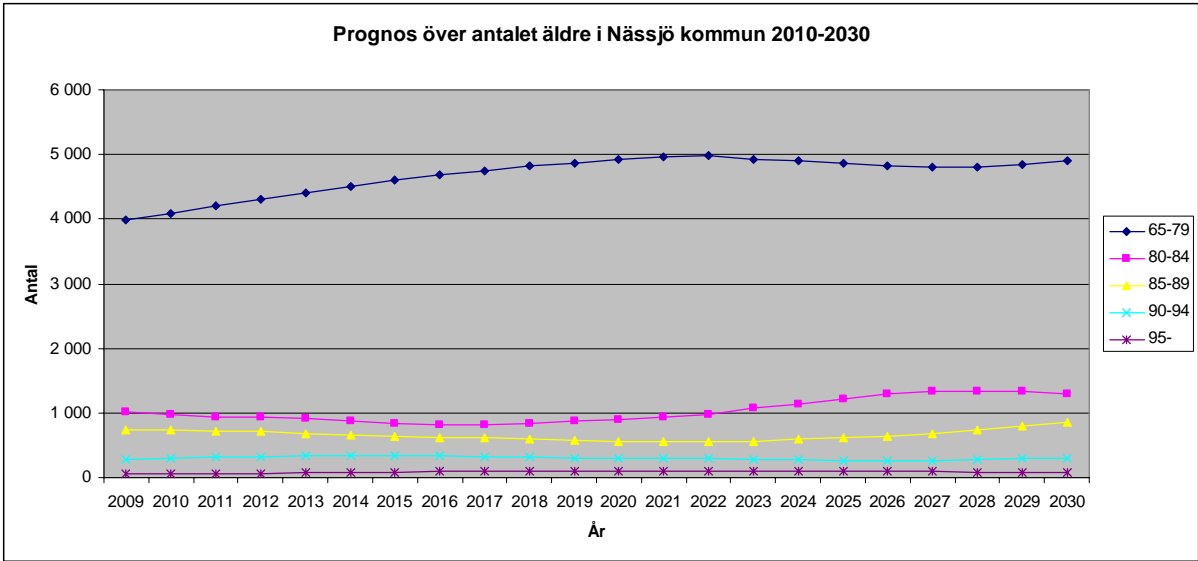
5.1 Befolkningsutveckling (2010-2030)

5.1.1 Prognos över antalet äldre

Nedan följer diagram för Aneby kommun, Eksjö kommun, Nässjö kommun, Sävsjö kommun och Vetlanda kommun som visar en prognos över antalet äldre i följande ålderskategorier:

- 65-79
- 80-84
- 85-89
- 90-94
- 95-

Trender – gemensamt för alla kommuner på Högländet:

- Betydande generationsväxling, åldersgrupp 65-79, 2010 och framåt.
- Ökning av åldersgrupp 80-84 och 85-89, 2020 och framåt.

Slutsats:

- Konsekvens av generationsväxling: bland annat rekryteringsbehov inom vård och omsorg (se 5.2: arbetsmarknad inom vård- och omsorg).
- Ökning av åldersgrupp 80-84 och 85-89: behovet av personal inom vård och omsorg kommer att öka fram mot 2020 när antalet 40-talister når 80-årsåldern och ett ökat vårdbehov uppstår.

5.2 Arbetsmarknad inom vård och omsorg

Nationellt:

I arbetsförmedlingens utredning Generationsväxlingen på arbetsmarknaden – i riket och i ett regionalt perspektiv (2010) sammanfattas den utmaning vård- och omsorgssektorn står inför under perioden 2010-2025:

”De största åldersavgångarna inom verksamhetsområden tillhörande den offentliga sektorn sker inom vård och omsorg och här återfinns också det största gapet mellan åldersavgångar och yngre tillträdande. Under perioden 2010-2025 lämnar 44 procent arbetsmarknaden. Det motsvarar drygt 440 000 personer. Med nuvarande inflöde av yngre till området tillkommer cirka 285 000 personer, vilket innebär en skillnad på 165 000 personer.” (s 37)

”Verksamheterna inom vård och omsorg kan därmed komma att få avsevärda problem med att täcka alla åldersavgångar. Till detta kommer ett stadigt ökat vårdbehov under perioden när 40-talisterna väntas efterfråga allt mer vård och omsorg. Det finns dessutom en regional dimension i arbetskraftsbehovet – att åldersavgångarna blir störst i regioner med liten befolkning och därmed litet tillskott av ny arbetskraft. Denna rekryteringssituation blir synnerligen svårlöst.” (s 37-38)³⁸

5.2.1 Förvärvsarbetande inom vård och omsorg (2010)

Kartläggning:

1. Hur många procent (och antal) arbetar inom vård och omsorg?
2. Procentuell fördelning

Aneby kommun:

1. Ca 44 % (199 personer)
2. 64 % (127) inom äldreomsorgen (ÄO), 12 % (23) inom handikappomsorgen (HO), viss reservation kring HO, växt kraftigt och kommer att utökas 2011. Resterande antal är till exempel chefer, social sekreterare och biståndshandläggare.³⁹

³⁸ Arbetsförmedlingen 2010: 37-38

³⁹ Ahlgren (kontakt)

Eksjö kommun:

1. Ca 46 % (732 personer)
2. Ca 64 % (466) inom äldreomsorgen, ca 21 % (152) inom omsorg (LSS-verksamhet).
LSS står för Lagen om stöd och service till funktionshindrade. Se bild nedan för övrig verksamhet:

Enheter:	Antal anställda	Andel av Soc sekt	Andel total Eksjö kommun
Äldreomsorg	466	63,7%	29,2%
Omsorg (LSS-verksamhet)	152	20,8%	9,5%
POM (Psykiatri och missbruk)	49	6,7%	3,1%
Arbetsmarknadsenhet	41	5,6%	2,6%
Myndighetsgrupp	15	2,0%	0,9%
Gemensam administration	9	1,2%	0,6%
Totalt Sociala sektorn	732	100%	45,9%
Totalt Eksjö kommun	1 597		
Familjeenheten	18		1,1%

40

Nässjö kommun: uppgift saknas

Sävsjö kommun: uppgift saknas

Vetlanda kommun: uppgift saknas

5.2.2 Arbetsgivare (2010)

Här följer en redovisning av arbetsgivare inom vård och omsorg på Högländet, som är mest aktuella för APU och efter en examen från omvårdnadsprogrammet.

Aneby kommun:

- Kommunal sektor
- Privat vårdcentral (1)
- Privata aktörer är inte aktuellt. De som finns kräver en högre utbildning och är inte lämpliga för elever/studerande på omvårdnadsprogram.

Eksjö kommun:

- Kommunal sektor
- Landstinget, sjukhus och vårdcentral (2)
- Privat aktör: Eken Care AB
- Statlig aktör: Hessleby behandlingshem

Nässjö kommun:

- Kommunal sektor
- Landstinget, sjukhus och vårdcentral (2)

⁴⁰ Edström Erlandsson (kontakt)

- Privat vårdcentral (3)
- Privat aktör: Nömmeberg sjukhem

Sävsjö kommun:

- Kommunal sektor
- Landstinget, vårdcentral (1)
- Privat vårdcentral (1)
- Privat aktör: Strandhagens behandlingshem

Vetlanda kommun:

- Kommunal sektor
- Landstinget, vårdcentral (2)
- Privat vårdcentral (2)

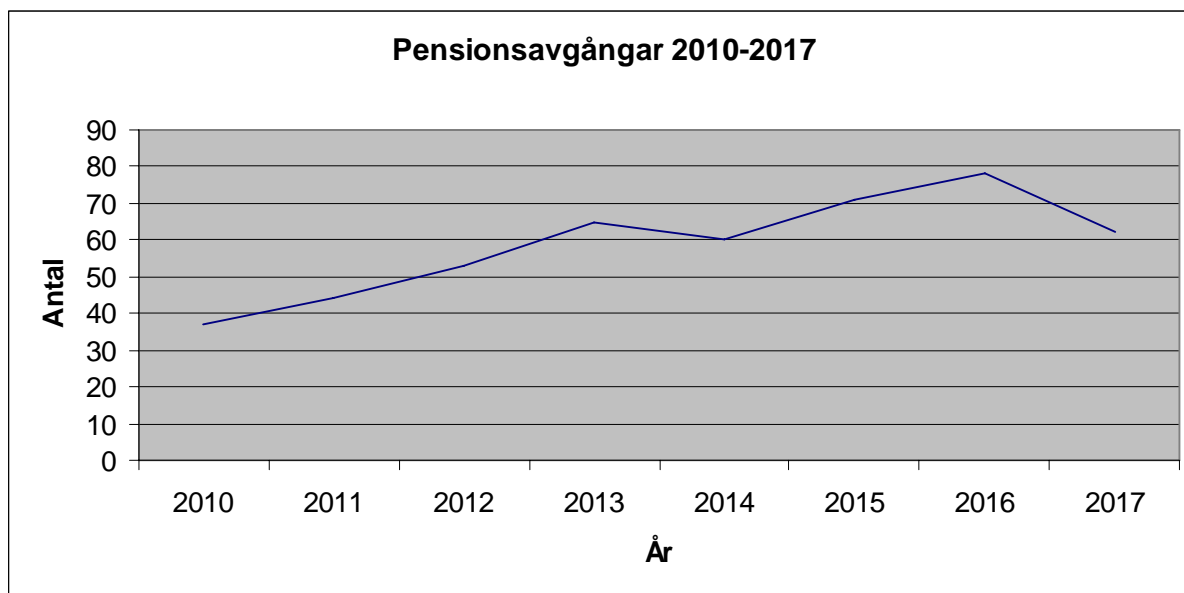
5.2.3 Prognos över pensionsavgångar

Uppgifter från Landstinget:

- En total prognos för 2010-2017
- Prognosen inkluderar Eksjö kommun, Nässjö kommun, Sävsjö kommun, Vetlanda kommun och Tranås kommun. Aneby kommun inkluderas ej, då vårdcentralen är privat.

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
37	44	53	65	60	71	78	62

Totalt 2010-2017: 470

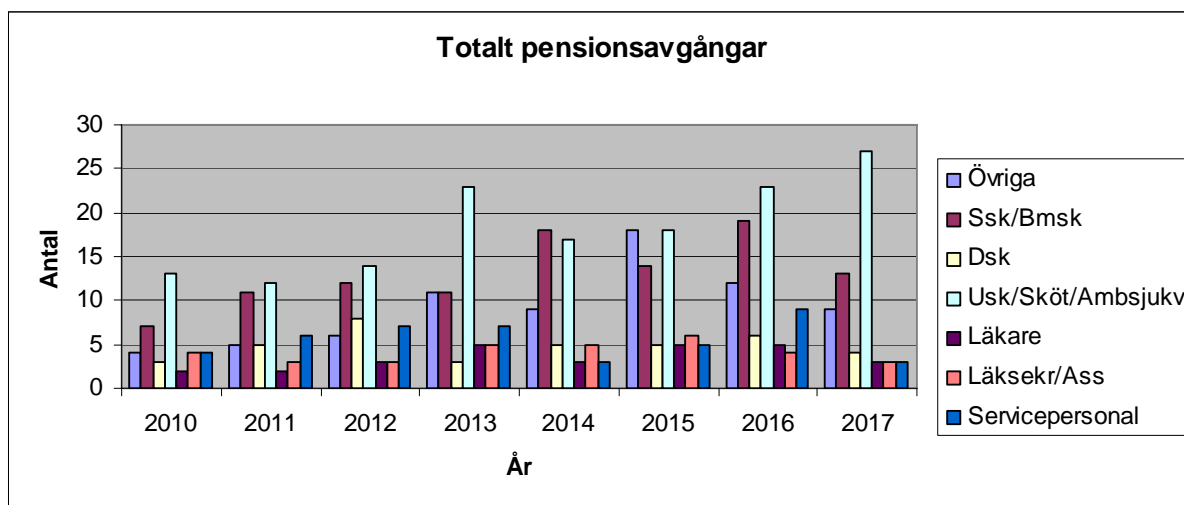

Slutsats: Pensionsavgångarna ökar stadigt 2010 och framåt och är som högst 2015-2016.

Landstinget, totalt för olika yrkesgrupper 2010-2017:

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Övriga	4	5	6	11	9	18	12	9
Ssk/Bmsk	7	11	12	11	18	14	19	13
Dsk	3	5	8	3	5	5	6	4
Usk/Sköt/Ambssjukv	13	12	14	23	17	18	23	27
Läkare	2	2	3	5	3	5	5	3
Läksekr/Ass	4	3	3	5	5	6	4	3
Servicepersonal	4	6	7	7	3	5	9	3
Total	37	44	53	65	60	71	78	62

Totalt 2010-2017: 470

Slutsats: Yrkesgruppen Usk/Sköt/Ambssjukv uppgår till 147 personer (ca 31 %) mellan 2010-2017 och är den gruppen med flest pensionsavgångar. Yrkesgruppen Ssk/Bmsk uppgår till 105 personer (ca 22 %) mellan 2010-2017 och är den gruppen med näst flest pensionsavgångar.⁴¹

Analysreflektioner från Landstinget:

”Beträffande ambulanssjukvårdare så har Socialstyrelsen skärpt kraven på utbildning för dem som ska jobba i ambulansverksamheten. Därför är det sjuksköterskor vi anställer när behov uppkommer. Så småningom kommer ambulanssjukvårdare att försvinna helt.”

”För undersköterskor och skötare sker en utveckling beträffande tillgång av vidareutbildning för dem. Exempelvis KY-utbildning psykiatri och akutsjukvård, operation.”

”Beträffande sjuksköterskor så behöver vi ett jämnt inflöde av specialistutbildade. Där är vår samverkan med högskolan viktig.”⁴²

⁴¹ Thorstensson (kontakt)

⁴² Thorstensson (kontakt)

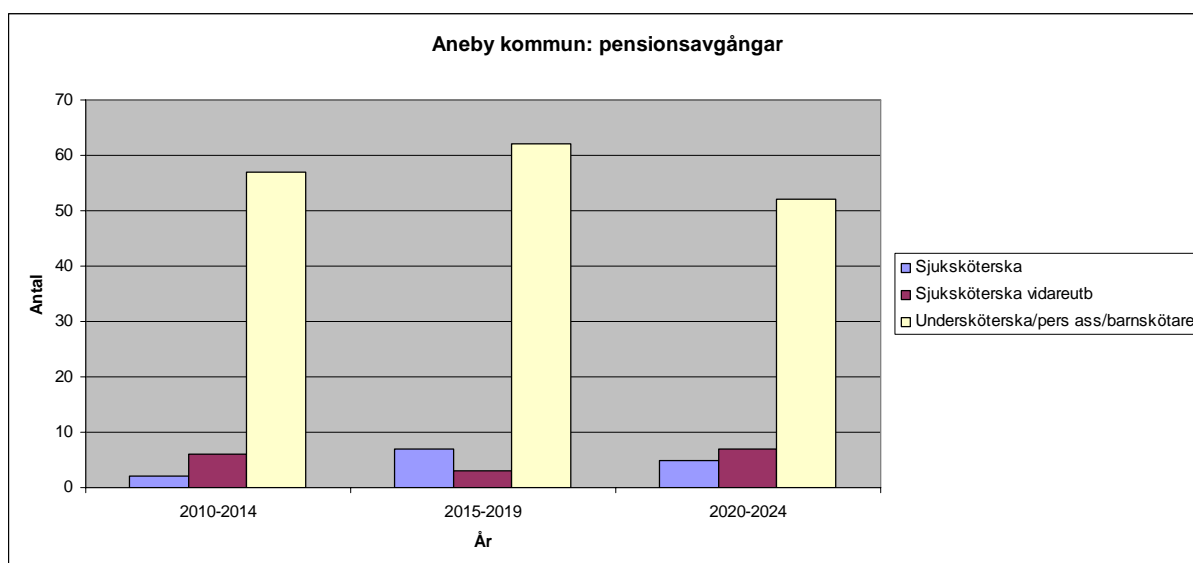
Uppgifter från Arbetsförmedlingen:

- En prognos för 2010-2024 för respektive kommun inom Höglandets kommunalförbund
- Prognosen avser kommun, landsting och privat sektor
- Tre yrkesgrupper: sjuksköterska, sjuksköterska med vidareutbildning (t ex barnmorska, narkosköterska) och en sammantagen prognos för undersköterska/personlig assistent/barnskötare. Nationellt finns det dock en prognos för varje yrke:
43 % undersköterska (2010-2025)
31 % personlig assistent (och vårdbiträden) (2010-2025)
36 % barnskötare (2010-2025)
- Barnskötare är inte relevant för denna studie, då utbildningskravet är barn- och fritidsutbildning eller förskolläraexamen. Därför får uppgifterna jämföras med respektive kommuns omsorgsförvaltning.⁴³

Aneby kommun - Arbetsförmedlingen:

Yrkesgrupp:	2010- 2014	2015- 2019	2020- 2024	
Sjuksköterska		2	7	5
Sjuksköterska vidareutb		6	3	7
Undersköterska/pers ass/barnskötare		57	62	52

44

⁴³ Lundberg, intervju: 2010-11-25 och Nilsson (kontakt)

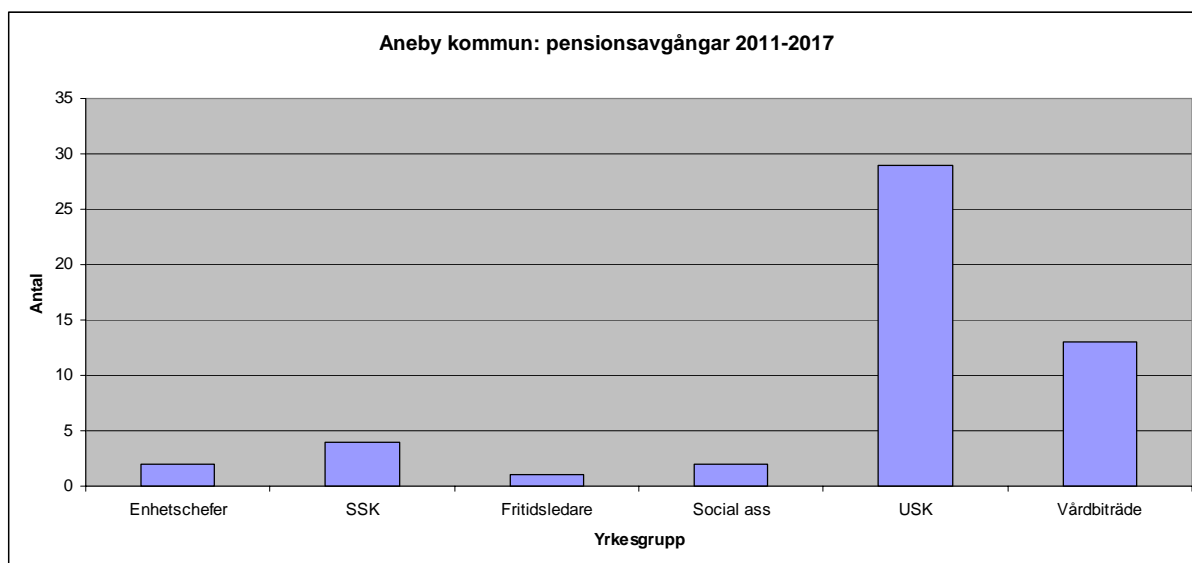
⁴⁴ Lundberg (kontakt)

Aneby kommun - Omsorgsförvaltningen:

Prognos 2011-2017: Omsorgsförvaltningen har gjort en prognos för antal anställda födda mellan 1945-1952. Totalt inom vård- och omsorgsavdelningen handlar det om 51 personer, varav en betydande del är födda 51 och 52 (21 personer).

Yrkesgrupp	
Enhetschefer	2
SSK	4
Fritidsledare	1
Social ass	2
USK	29
Vårdbiträde	13

45

Slutsats: $51/199 =$ ca 26 % av personalen inom vård och omsorg går i pension 2011-2017.

Analysreflektioner från Aneby kommun:

*"Aneby kommun har en ojämn fördelning gällande ung personal kontra äldre personal... Kort kan nämnas att VOO har 21 undersköterskor i åldersintervallen 60-67 år och endast... 8 undersköterskor under 30 år. För att förtydliga ytterligare en gång:
– Av sammanlagt 114 tillsvidareanställda undersköterskor inom VOO är endast 8 stycken under 30 år."*

"Det blir än mer angeläget när Socialstyrelsen sänder signaler om att undersköterskekompetensen kan komma att bli ett krav för att få jobba själv inom äldreomsorgen."

"Det är onekligen så att 40-talister är en stor grupp hos Aneby kommun och så även hos andra kommuner/arbetsgivare. Detta innebär att konkurrensen bland framtida arbetskraft kommer att hårdna vad gäller vart man ska jobba och vilket yrke man ska jobba med. Hur ska vi få den arbetskraft vi vill ha till Aneby kommun när intensiteten av pensionsavgångar börjar 2011? För en sak är säker, efter 2011 pågår pensionsavgångarna i flera år framöver."⁴⁶

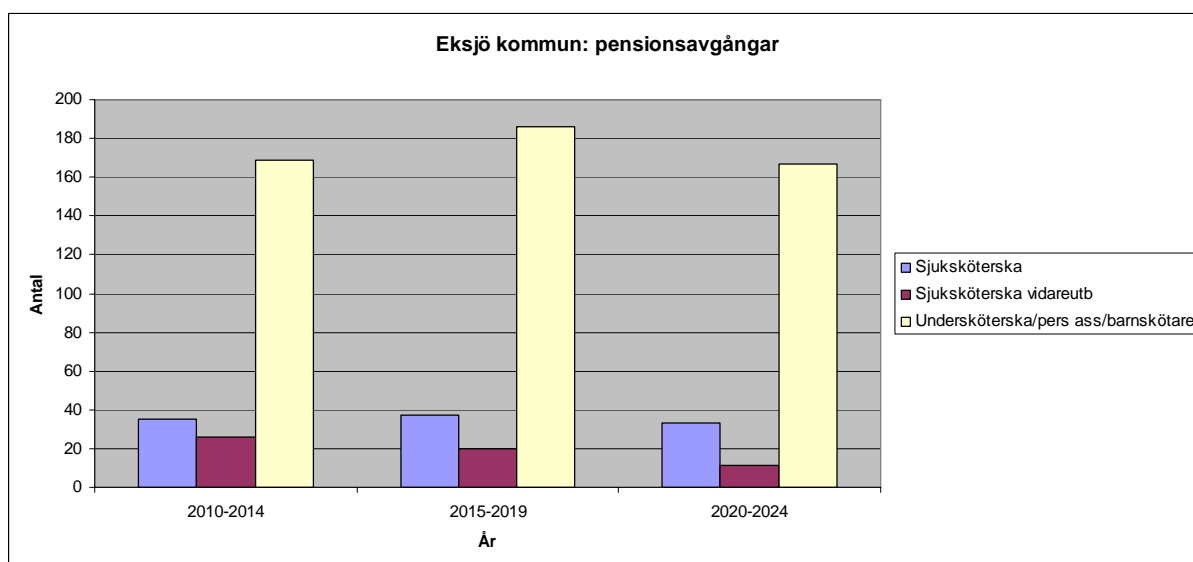
⁴⁵ Ahlgren (kontakt)

⁴⁶ Ahlgren (kontakt) och Ahlgren 2009: 15

Eksjö kommun - Arbetsförmedlingen:

Yrkesgrupp:	2010- 2014	2015- 2019	2020- 2024
Sjuksköterska	35	37	33
Sjuksköterska vidareutb	26	20	11
Undersköterska/pers ass/barnskötare	169	186	167

47

Eksjö kommun - Omsorgsförvaltningen:

Prognos 2011-2017: Totalt inom vård- och omsorgsavdelningen handlar det om 97 personer.

Yrkesgrupp	Enhet	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Summa
Omvårdare/usk	Särskilt boende ÄO	2	5	3	3	6	5	5	29
Omvårdare/usk	Hemtjänst ÄO	5	3	2	2	4	4	2	22
Omvårdare/personlig ass	LSS	1	2	9	4	1	3	2	22
Skötare	Psykiatri/missbruk		1	1	2	1	3	2	10
Sjuksköterska	Dag	1	1					1	3
Arbetsterapeut	Rehabilitering/ ÄO	0			1				1
Pers ombud Psyk	Psykiatri/missbruk	0				1			1
Behandlingskonsulent	Psykiatri/missbruk	0	1						1
Utvecklingsledare	Arbetsmarknadsenhet	1							1
Arbetsledare	Omsorg/LSS							1	1
Arbetsledare	Arbetsmarknadsenhet				1				1
Enhetschef	Äldreomsorg					1			1
Administrativ assistent			2	1	1				4
	Summa	10	15	16	14	14	15	13	97

48

⁴⁷ Lundberg (kontakt)

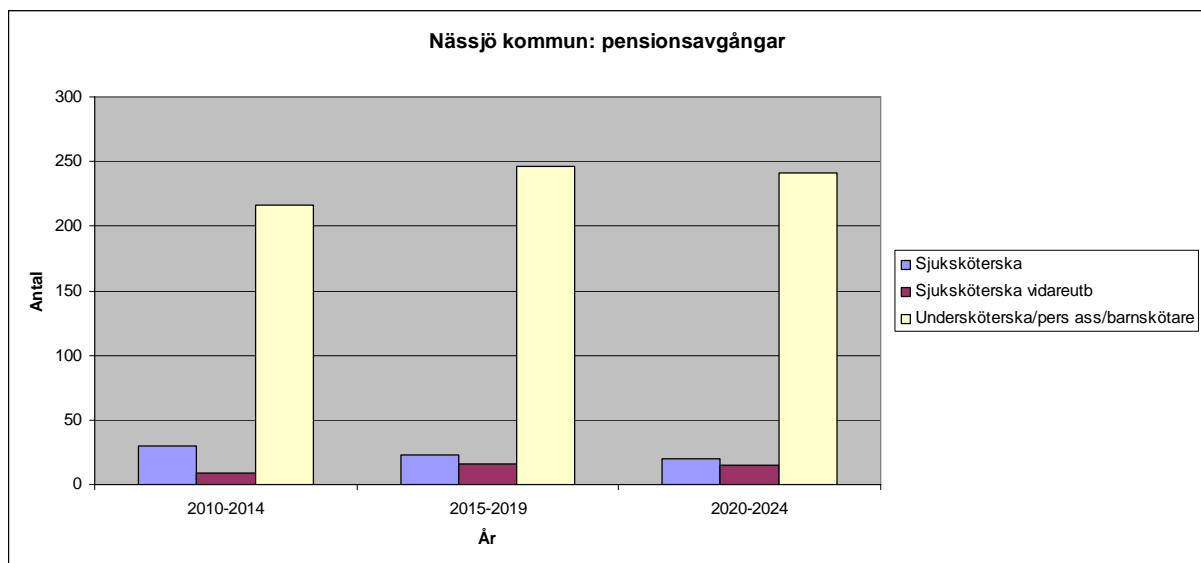
⁴⁸ Edström Erlandsson (kontakt)

Slutsats: $97/732 = \text{ca } 13\%$ av personalen inom vård och omsorg går i pension 2011-2017. Arbetsförmedlingens prognos visar ett mycket större antal. Det indikerar att Landstinget (Höglandssjukhuset) och den privata sektorn utgör en betydande del.

Nässjö kommun - Arbetsförmedlingen:

Yrkesgrupp:	2010- 2014	2015- 2019	2020- 2024
Sjuksköterska	30	23	20
Sjuksköterska vidareutb	9	16	15
Undersköterska/pers ass/barnskötare	216	246	241

⁴⁹

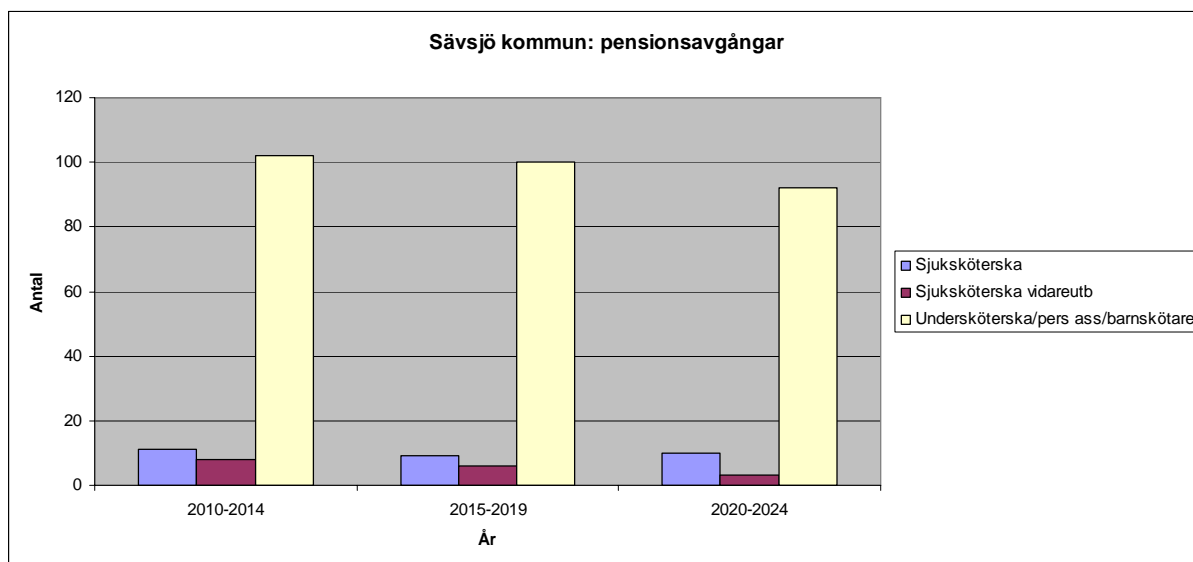
Nässjö kommun - Omsorgsförvaltningen: uppgift saknas

⁴⁹ Lundberg (kontakt)

Sävsjö kommun - Arbetsförmedlingen:

Yrkesgrupp:	2010- 2014	2015- 2019	2020- 2024
Sjuksköterska	11	9	10
Sjuksköterska vidareutb	8	6	3
Undersköterska/pers ass/barnskötare	102	100	92

⁵⁰

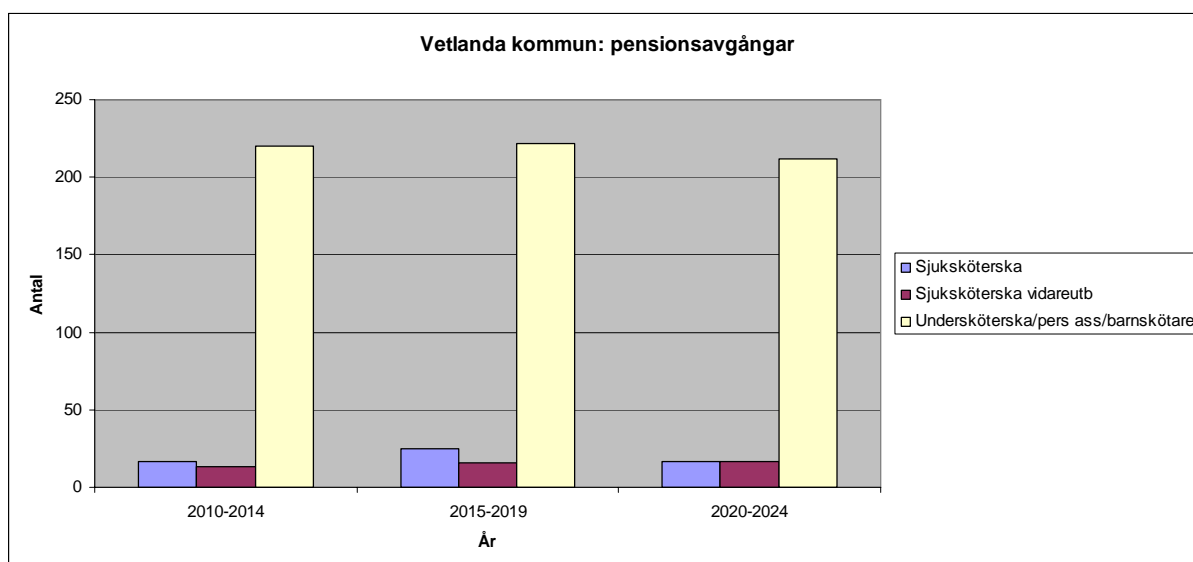
Sävsjö kommun - Omsorgsförvaltningen: uppgift saknas

⁵⁰ Lundberg (kontakt)

Vetlanda kommun - Arbetsförmedlingen:

Yrkesgrupp:	2010- 2014	2015- 2019	2020- 2024
Sjuksköterska	17	25	17
Sjuksköterska vidareutb	13	16	17
Undersköterska/pers ass/barnskötare	220	222	212

⁵¹

Vetlanda kommun - Omsorgsförvaltningen: uppgift saknas

5.2.4 Rekryteringsbehov/kompetens

Kartläggning:

1. Inom vilka områden ser ni det främsta rekryteringsbehovet framöver?
2. Vilken kompetens efterfrågas i framtiden?

Landstinget:

1. Ej kartlagt
2. Fler sjuksköterskor än undersköterskor⁵²

Arbetsförmedlingen:

1. Äldreomsorg, mer hemsjukvård och neuropsykiatri (fler diagnoser idag)
2. Bland annat språkkunniga (nysvenskar inom äldreomsorgen)⁵³

Aneby kommun:

1. Undersköterska mot äldreomsorg
2. Motsvarande omvårdnadsprogrammet⁵⁴

Eksjö kommun:

⁵¹ Lundberg (kontakt)

⁵² Thorstensson (kontakt)

⁵³ Lundberg (kontakt)

⁵⁴ Ahlgren (kontakt)

1. *"Som jag ser det har vi en ganska jämn avtrappning av personal de kommande åren. En större ökning av pensioneringar ser inte ut att vara aktuell förrän 2018. Det är naturligtvis flest omvårdare inom äldreomsorgen som pensioneras men det är ju naturligt utifrån att de är numerärt största gruppen."*
2. *"Kompetensmässigt ser jag att behoven inom äldreomsorgen kommer att öka inom hälso- och sjukvård eftersom det nu i stort sett är klart att hemsjukvården kommer att övergå till kommunal regi. Ett annat område är neuropsykiatri som för vår del blir aktuellt både inom omsorgsverksamheten och den kommunala vuxenpsykiatrin. Missbruksdelen är lite osäkert eftersom det är en nationell utredning på gång som lutar åt ett större ansvar för landstingen. Annars är boendestöd för både missbruk och psykiatri ett område som hittills ökat."*⁵⁵

Nässjö kommun: uppgift saknas

Sävsjö kommun: uppgift saknas

Vetlanda kommun: uppgift saknas

5.2.5 Validering

Vad är validering?

I Sverige finns det sedan 2003 en formell definition av validering som regeringen bestämt:

*"Validering är en process som innebär en strukturerad bedömning, värdering, dokumentation och erkännande av kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats."*⁵⁶

Nationellt:

Myndigheten för yrkeshögskolan (Yh-myndigheten) har i uppdrag att samordna och stödja en nationell struktur för validering.

I arbetet samverkar Yh-myndigheten exempelvis med Arbetsförmedlingen, Högskoleverket, Skolverket och Verket för Högskoleservice. Centrala branschorganisationer och valideringsutförare är också viktiga samverkanspartners.⁵⁷

I dagsläget finns det ingen valideringsmodell inom vård och omsorg. Branschen behöver komma överens om en modell.⁵⁸

Den nya skollagen (2009/10:165) har följande paragrafer om validering:

32 § En elev i kommunal vuxenutbildning kan få sina kunskaper och sin kompetens validerade. Med validering avses en process som innebär en strukturerad bedömning, värdering och dokumentation samt ett erkännande av kunskaper och kompetens som en

⁵⁵ Henriksson (kontakt)

⁵⁶ Utbildningsdepartementet (2003:23): 19

⁵⁷ <http://www.valideringsinfo.se/yh-myndighetens-arbete-med-validering/>, Yh-myndigheten (Yh-myndighetens arbete med validering), hämtad 2010-11-30.

⁵⁸ Karlsson (kontakt)

person besitter oberoende av hur de förvärvats. Rektorn ska verka för att valideringen sker i enlighet med lag och andra författningar.

33 § Den som får sina kunskaper och sin kompetens bedömda vid en validering ska ha möjlighet att få dessa dokumenterade skriftligt. Vad som sägs i 3 kap. 19 och 20 §§ om rättelse och ändring av betyg gäller även en slutförd validering. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om validering.⁵⁹

VO-College:

När det gäller validering inom VO-College är det viktigaste att det finns möjlighet att validera och att man regionalt strävar efter en gemensam modell.⁶⁰

Höglandet:

Kartläggning – kommunnivå:

Eksjö kommun:

Kurser: EksjöVux validerar vård- och omsorgsarbete (vanligast) och social omsorg (enstaka).

Teoretisk validering:

- Självskattning
- Hemskrivning
- Muntlig uppföljning med verklighetsbaserade frågor

Praktisk validering:

- 2 veckor ute på en arbetsplats
- Utbildade medbedömare

Medbedömare:

- Granskar och bedömer den studerandes kunskaper
- Eksjö kommun erbjuder befintliga handledare att även bli medbedömare
- Utbildning vid EksjöVux: ½ dag utbildning och ½ dag uppföljning
- Eksjö kommun har i dagsläget 14 medbedömare (främst inom äldreomsorg och hemtjänst)⁶¹

Nässjö kommun:

Kurser: MoA-Lärcentrum har kunskap och material för att validera alla kurser inom omvårdnadsprogrammet. De vanligaste kurserna som valideras är vård- och omsorgsarbete, social omsorg och arbetsmiljö och säkerhet.

Teoretisk validering:

- Självskattning
- Muntlig i grupp (4-6 personer)
- Hemskrivning

⁵⁹ Utbildningsdepartementet (2010), *Den nya skollagen - för kunskap, valfrihet och trygghet* (Prop. 2009/10:165), Stockholm.

⁶⁰ Backman (kontakt)

⁶¹ Ljungberg, intervju: 2010-11-26

Praktisk validering:

- Krav: arbetsgivarintyg (ringer vid behov arbetsgivare)
- Krav: sammanhängande yrkeserfarenhet⁶²

Sävsjö kommun:

Kurser: Aleholmsskolan validerar vård- och omsorgsarbete.

Teoretisk validering:

- Självsfattning
- Muntlig (2 h)

Praktisk validering:

- Krav: arbetsgivarintyg
- Aleholmsskolan har riktlinjer för hur länge en person ska ha arbetat. Kraven varierar beroende på vad som ska valideras.⁶³

Vetlanda kommun:

Kurser: Vetlanda Lärcentrum validerar vård- och omsorgsarbete (vanligast), social omsorg (enstaka) och omvårdnad (enstaka).

Teoretisk validering: Validerar inte teori, de studerande får läsa kurser

Praktisk validering:

- Krav: arbetsgivarintyg
- Kan korta utbildningen med 4 veckor⁶⁴

Arbetsförmedlingen:

När arbetssökande saknar betyg/intyg på sin utbildning eller yrkeserfarenhet är det svårt för arbetsförmedlingen att bedöma vilka jobb arbetssökande kan matchas mot. Genom validering kan arbetssökande få sin kompetens bedömd och på så sätt erhålla intyg, betyg, licens med mera.

All utbildning (inklusive validering) upphandlas centralt. För tillfället är Linköping och Skövde de närmaste orterna (validering inom vård och omsorg).

Arbetsförmedlingen vägleder mot den lokala vuxenutbildningen om det finns valideringsmetoder där och möjligheter för sökande till studiemedel.⁶⁵

⁶² Ljungberg, intervju: 2010-11-26 och Källström (kontakt)

⁶³ Ljungberg, intervju: 2010-11-26 och Axelsson (kontakt)

⁶⁴ Ljungberg, intervju: 2010-11-26

⁶⁵ Lundberg, intervju: 2010-11-25

6 Analys

6.1 Vilka behov finns det för att etablera ett VO-College?

Nationellt – Högländet:

- Den problematik som lyfts fram nationellt inom vård och omsorg stämmer överens med prognoser för region Högländet:
 1. Betydande generationsväxling i alla kommuner (slår hårt mot vård- och omsorgssektorn)
 2. Befolkningen blir äldre (ökat vård- och omsorgsbehov)
 3. För lågt söktryck till omvårdnadsprogrammet (gymnasiet) och en ojämn könsfördelning (gymnasiet och vuxenutbildning)
- Högländet bör även beakta att åldersavgångarna blir störst i regioner med liten befolkning och därmed litet tillskott av ny arbetskraft.

Framtida resursbehov:

- En regional satsning – VO-College:
En regional satsning bör göras både kvantitativt (fler till utbildningar) och kvalitativt (kvalitén på den teoretiska och praktiska utbildningen), både inom ungdoms- och vuxenutbildningarna.

VO-College är en plattform för en sådan satsning. Antalet lokala VO-College i landet växer stadigt. I dagsläget finns det över 30 stycken lokalt certifierade VO-College, från norr till söder. Småland har dock inte något VO-College.

En regional certifiering av VO-College och sedermera lokala certifieringar innebär att utbildningsanordnare och arbetslivet gemensamt planerar för att klara den framtida kompetensförsörjningen inom vård och omsorg. Vidare kan det innebära ett effektivt resursutnyttjande.

- Kompetensförsörjning inom vård och omsorg:
Det är viktigt för vår region att arbetsgivare kan hitta personal med rätt kompetens. Samverkan mellan utbildningsanordnare och arbetslivet bör öka ytterligare. I kommande generationsväxling har vi inte råd att ”utbilda fel” eller att inte ta tillvara regionens nettoinflyttning från utlandet på ett optimalt sätt.
- Attraktiv utbildning:
Högländet kan bli först i Småland med att kunna erbjuda utbildning inom ramen för ett VO-College. Det är viktigt att vår region kan erbjuda attraktiva utbildningar med hög kvalité som leder till jobb. Marknadsföring är en viktig del i arbetet för att få fler sökande till omvårdnadsprogrammet och locka fler pojkar/män till yrken inom vård och omsorg.

6.2 Vilka förutsättningar finns det för att etablera ett VO-College?

Det finns redan idag upparbetade kanaler för samverkan:

- Lokala programråd: kan bli utgångspunkten för lokala styrgrupper
- Nätverk, lokalt i varje kommun och på Högländet: chefer, rektorer, lärare
- Samordnad APU- hantering:
Två APU-samordnare för Högländet
Handledarutbildning (Landstinget)
Kvalitetssäkring av APU
Bedömningskriterier för APU
- Elever/studerande rör sig redan idag över region Högländet: exempelvis under APU-perioder
- Arbetar mot samma sjukhus: Högländssjukhuset Eksjö och Nässjö

Kontakter inom ramen för VO-College nationellt:

- Region Högländet har kontakt med Nationella Rådet: utredare har deltagit i Nationella Rådets nationella träffar för regionala samordnare. Nationella Rådet har även medverkat vid ett planeringsmöte i Eksjö för berörda aktörer.

Arbetsmarknad och kompetensförsörjning:

- Regionförbundet Jönköpings län har lyft fram VO-College och Teknikcollege: Detta sammanfattas i regionala utvecklingsprogrammet för Jönköpings län (RUP):

"Det finns mycket att vinna på en ökad samverkan mellan kommunerna kring planering och utbud av gymnasieprogram. Länet ska kunna erbjuda ungdomar utbildningar som håller en hög kvalitet och ger en god allmänbildning men samtidigt också goda möjligheter till ett framtida arbete. Behoven av kompetens inom teknikområdet och den offentliga sektorn kommer att vara stort i Jönköpings län. Vi måste stimulera initiativ till att utveckla nya utbildningsformer på gymnasienivå, som exempelvis teknikcollege och vårdcollege, för att höja intresset hos ungdomar och därmed se till att länet förses med den kompetens som behövs." (s 49)⁶⁶

⁶⁶ RUP 2008: 49

Källförteckning

Intervjuer:

Andersson, Benita, rektor gymnasie- och högskolefrågor/Komvux/SFI, Aneby kommun, 2010-08-25.

Axelsson, Ros-Marie, programansvarig OP, Aleholmsskolan, 2010-09-23.

Bjarnbäck, Henrik, rektor, Aneby Praktiska Gymnasium, 2010-08-25.

Brandt, Ann-Marie, verksamhetsledare eftergymnasiala utbildningar, Avena Lärcentrum, 2010-09-15.

Edvinsson, Siv, områdessekreterare, Eksjö gymnasium, 2010-09-02.

Ejdelius, Helena, lärare OP-programmet, Vetlanda Lärcentrum, 2010-09-15.

Elg, Stefan, rektor (OP), Njudungsgymnasiet, 2010-09-15.

Fransson, Kerstin, programansvarig OP, Aleholmsskolan, 2010-09-23.

Gillsand, Ingela, administration/APU-samordnare, Njudungsgymnasiet, 2010-10-15.

Hall, Ewa, studie- & yrkesvägledare, EksjöVux, 2010-09-28.

Helgasdotter Sjöberg, Michaela, lärare OP-programmet, EksjöVux, 2010-09-28.

Hulth Ottosson, Marita, rektor (Särvux), Brinellgymnasiet, 2010-09-13.

Landgren, Malin, biträdande rektor, Nässjö Lärcenter, 2010-08-31.

Ljungberg, Eva, lärare OP-programmet, EksjöVux, 2010-09-28 och 2010-11-26.

Lundberg, Annika, arbetsförmedlare, Arbetsförmedlingen, Eksjö, 2010-11-25.

Lundgren, Susanna, lärare OP-programmet, Aneby Praktiska Gymnasium, 2010-08-25.

Melin, Christer, tf vuxenutbildningschef, rektor, Vetlanda Lärcentrum, 2010-09-15.

Sjöberg, Anita, rektor, EksjöVux, 2010-09-28.

Tränk, Annica, lärare OP-programmet och APU-samordnare, Njudungsgymnasiet, 2010-10-15.

Wernersson, Camilla, lärare OP-programmet, Eksjö gymnasium, 2010-09-20.

Kontakter (e-mail, telefon):

Ahlgren, Henrik, kvalitets- och utvecklingssamordnare, Vård- och omsorgsavdelningen, Aneby kommun.

Backman, Anneli, SKL, Nationella Rådet, Stockholm.

Björnstig, Anders, regional samordnare, VO-College Västmanland.

Edström Erlandsson, Lena, enhetschef/förvaltningsekonom, Eksjö kommun.

Henriksson, Ulla, socialchef, Eksjö kommun.

Karhlson, Anna, nationell samordnare, Yh-myndigheten, Stockholm.

Källström, Helena, lärare, MoA-Lärcentrum Linköping och Nässjö.

Medling, Annelie, Kommunal, Nationella Rådet, Stockholm.

Nilsson, Marwin, utredare, Arbetsförmedlingen Sverige, Stockholm.

Rhedin, Lena, ägare och utbildningsansvarig, MoA Lärcentrum, Linköping.

Sahlén Eriksson, Maria, regional samordnare, VO-College Örebro län.

Thorstensson, Christina, sektionschef, personalavdelningen, Höglandssjukhuset, Eksjö.

Zeidlitz, Andreas, utredare (demografi), Stadskontoret, Jönköpings kommun.

Rapporter:

Ahlgren, Henrik (2009), *Åldersstruktur bland tillsvidareanställda i Aneby kommun – sammanställning och analys*, Vård- och omsorgsavdelningen, Aneby kommun.

Arbetsförmedlingen (Ura 2010:5), *Generationsväxlingen på arbetsmarknaden – i riket och i ett regionalt perspektiv*, Stockholm.

Regionförbundet Jönköpings län (2008), *Regionalt utvecklingsprogram (RUP) – med sikte på 2020*, Jönköping.

SCB (2009), *Trender och prognoser 2008*, Örebro.

Utbildningsdepartementet (2010), *Den nya skollagen - för kunskap, valfrihet och trygghet* (Prop. 2009/10:165), Stockholm.

Utbildningsdepartementet (2003:23), *Validering m.m. – fortsatt utveckling av vuxnas lärande*, Stockholm.

Internetsidor:

<http://www.vo-college.se>, Vård- och omsorgscollege, Nationella Rådet

<http://www.omsorgscollege.se/omvardochomsorgscollege.4.358b1f7a12551f1cbf48000492.html>, VO-College i södra Norrland (om VO-College), hämtad 2010-08-01.

<http://www.skolverket.se/sb/d/2312/a/12878#paragraphAnchor8>, Skolverket (programråd), hämtad 2010-09-20.

<http://www.skolverket.se/sb/d/607>, Skolverket (Omvårdnadsprogrammet), hämtad 2010-11-16.

<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2449>, Skolverket (Programmen i den nya gymnasieskolan), hämtad 2010-11-16.

<http://www.skolverket.se/sb/d/3013/a/20221>, Skolverket (VUX2012), hämtad 2010-11-23.

<http://www.sweden.gov.se/sb/d/11908/a/125347#125347>, Utbildningsdepartementet (Frågor och svar om den nya gymnasieskolan), hämtad 2010-11-16.

<http://www.valideringsinfo.se/yh-myndighetens-arbete-med-validering/>, Yh-myndigheten (Yh-myndighetens arbete med validering), hämtad 2010-11-30.

Övrigt:

Möte för regionala samordnare, Stockholm, 2010-06-01 och 2010-10-20.

Studiebesök (föredrag om VO-College), MoA Lärcentrum, Linköping, 2010-10-13: Albihn, Örjan, studie- och yrkesvägledare, samordnare VO-College.

EksjöVux programråd, Eksjö, 2010-11-08.

Omvårdnadsprogrammet

Kärnämnen	750	Karaktärsämnen Gemensamma kurser	650	100	Valbara kurser	700	Ind. val	300	Inga nationella inriktningar
Svenska/ Svenska som andraspråk A + B	200	Arbetsmiljö och säkerhet	50	P r o j e k t a r b e t e	Exempel på kurser som kan erbjudas:		Se gymnasie- förordningen		
Engelska A	100	Datorkunskap	50		Alternativ medicin	50			
Matematik A	100	Etik och livsfrågor	100		Barn och ungdoms-sjukvård	200			
Estetisk verksamhet	50	Medicinsk grundkurs	100		Folkhälsokunskap	50			
Idrott och hälsa A	100	Människan socialt och kulturellt	100		Fothälsovård	200			
Naturkunskap A	50	Psykologi A	50		Geriatric	100			
Religionskunskap A	50	Vård och omsorgs- arbete	200		Handledning	100			
Samhällskunskap A	100				Psykiatri	200			
					Hemsjukvård	100			
					Idrott och hälsa B	50			
				Lindrane vård	100				
				Matematik C	100				
				Omvårdnad	150				
				Organisation och ledarskap	50				
				Projekt och företagande	50				
				Rehabilitering och habilitering	100				
				Sjukvård	200				
				Social omsorg	150				
				Socialpsykiatri	100				
				Socialt behandlingsarbete	100				
				Tandvård	200				
				Utvecklingsstörning/ funktionshinder	200				
				Vårdpedagogik	50				
						Kurser som skall erbjudas:			
						Engelska B	100		
						Matematik B	50		
						Historia A	100		

Föreskrifter om vilka kurser som ingår i programmet finns i SKOLFS 2000:01

Gymnasiegemensamma ämnen 600 p	Programgemensamma karaktärsämnen 1100 p	Inriktningar	Individuellt val 200 p	Gymnasiearbete 100 p	Exempel på yrkesutgångar
Engelska Engelska 5 100 Historia Historia 1a1 50 Idrott och hälsa Idrott och hälsa 1 100 Matematik Matematik 1a 100 Naturkunskap Naturkunskap 1a1 50 Religionskunskap Religionskunskap 1 50 Samhällskunskap Samhällskunskap 1a1 50 Svenska Svenska 1 100 <i>eller</i> Svenska som andraspråk Svenska som andraspråk 1 100	Hälsa Hälsopedagogik 100 Medicin Medicin 1 150 Människan Etik och människans livsvillkor 100 Psykiatri Psykiatri 1 100 Psykologi Psykologi 1 50 Samhällskunskap Samhällskunskap 1a2 50 Specialpedagogik Specialpedagogik 1 100 Svenska Svenska 2 100 <i>eller</i> Svenska som andraspråk Svenska som andraspråk 2 100 Vård och omsorg Vård- och omsorgsarbete 1 200 Vård- och omsorgsarbete 2 150			Gymnasiearbete VO 100	Funktionshinderområdet Hälso- och sjukvård Psykiatri Äldreomsorg

Programfördjupning 500 p

Engelska		Akutsjukvård	200		
Engelska 6	100	Barn- och ungdomssjukvård	200		
Entreprenörskap		Hemsjukvård	100		
Entreprenörskap	100	Lindrande vård	100		
Gerontologi och geriatrik		Räddningsmedicin	100		
Vård och omsorg vid demenssjukdom	100	Specialpedagogik			
Äldres hälsa och livskvalitet	200	Specialpedagogik 2	100		
Hälsa		Svenska			
Barnhälsovård	100	Svenska 3	100		
Ergonomi	100	eller			
Friskvård och hälsa	100	Svenska som andraspråk			
Komplementärmedicin	100	Svenska som andraspråk 3	100		
Kost, måltid och munhälsa	100	Teknik i vård och omsorg			
Mental träning	100	Teknik i vård och omsorg	100		
It i vård och omsorg					
It i vård och omsorg	100				
Ledarskap och organisation					
Ledarskap och organisation	100				
Matematik					
Matematik 2a	100				
Medicin					
Medicin 2	100				
Människan					
Internationellt arbete	100				
Människans säkerhet					
Människans säkerhet	100				
Naturkunskap					
Naturkunskap 1a2	50				
Pedagogik i vård och omsorg					
Socialpedagogik	100				
Vårdpedagogik och handledning	100				
Psykatri					
Psykatri 2	200				
Rättspsykiatri	100				
Samhällsbaserad psykiatri	100				
Psykologi					
Psykologi 2b	50				
Sjukvård					